

پله پله تا ملاقات خدا

اقامه نماز بر پیکر رهبر شهید
در میان جمعیت بی شمار در روز دوم وداع

گروه سیاسی - آیت‌الله سید مجتبی خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی در حکمی، حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای را بار دیگر به عنوان رئیس قوه قضائیه منصوب کردند. متن حکم رهبر انقلاب اسلامی به این شرح است:

بسم‌الله الرحمن الرحیم
جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای محسنی اژه‌ای دامت توفیقاته با قدرانی از تلاش‌های ارزشمنند و صادقانه جناب‌عالی، به استناد اصل یکصد و پنجاه و هفتم قانون اساسی، جناب‌عالی را به ریاست قوه قضائیه منصوب می‌کنم.

مجموعه مطالب مطرح شده از سوی قائد شهیدمان اعلی‌الله‌مقامه‌الشریف و نکات مذکور در پیام هفتم تیرماه ۱۴۰۵

با صدور حکمی از سوی رهبر انقلاب اسلامی صورت گرفت

انتصاب مجدد حجت‌الاسلام والمسلمین اژه‌ای به ریاست قوه قضائیه

اینجناب، راهگشای تحول، شکوفایی و دستیابی به قوه قضائیه مطلوب است. امیدوارم با همت مضاعف جنابعالی و قضاات شریف و همکاران ارجمندتان در دستگاه قضایی و دعای سرورمان عجل‌الله‌تعالی فرجه‌الشریف، ملت بزرگوار ایران از نتایج آن بهره‌مند شوند.

سیدمجتبی حسینی خامنه‌ای
۱۳/تیر/۱۴۰۵

پیش از این، رهبر معظم انقلاب در پیامی به مناسبت هفته قوه قضائیه و سالگرد شهادت آیت‌الله بهشتی و یارانش، شأن قوه قضائیه در نظام جمهوری اسلامی ایران را پاسداری از حقوق مردم و احیای حقوق عامه و آزادی‌های مشروع، مبارزه با فساد،

اجرای عدالت و اقامه حدود الهی و نظارت بر اعمال قانون خواننده و با تأکید بر اینکه مردم باید آثار تحول قضایی را در زندگی روزمره خود مشاهده کنند، خاطرنشان کرده بودند: پیگیری حقوق تضییع شده ملت ایران در جنایات بین‌المللی سال ۱۴۰۴ و ۱۴۰۵ از مهم‌ترین مسائل قضایی کشور است و باید گریبان جنایتکاران جنگی میناب و لامرد در محاکم قضایی داخلی و بین‌المللی گرفته شود.

حجت‌الاسلام والمسلمین اژه‌ای رئیس قوه قضائیه نیز در پاسخ به این مطالبات رهبر انقلاب، با صدور پیامی خطاب به ایشان، نوشت: «اینجناب و تمامی اجزای قوه قضائیه، خود را ملزم به اجرای دقیق و سریع و بدون تنازل فرامی‌باید و واجب‌الاجتناب

حضرتعالی می‌دانیم.» طبق اصل ۱۵۷ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، «مقام رهبری یک نفر مجتهد عادل و آگاه به امور قضایی و مدیر و مدبر را برای مدت پنج سال به عنوان رئیس قوه قضائیه تعیین می‌نماید که عالی‌ترین مقام قوه قضائیه است.» با این حساب، حکم انتصاب حجت‌الاسلام اژه‌ای به ریاست قوه قضائیه توسط رهبر انقلاب نیز، برای بازه زمانی پنج‌ساله خواهد بود.

رئیس جمهوری انتصاب مجدد اژه‌ای را تبریک گفت

رئیس‌جمهور مسعود پزشکیان نیز در واکنش به انتصاب مجدد حجت‌الاسلام اژه‌ای به ریاست دستگاه قضا، در پیامی

حجت‌الاسلام والمسلمین اژه‌ای را تبریک گفت و از او برای تحقق عدالت اجتماعی، احقاق حقوق عامه و تقویت بیش از پیش حاکمیت قانون تلاش کند.

گزارش

دومین روز بدرقه تاریخی امام خامنه‌ای با اقامه نماز میلیونی و تجدید بیعت مردم برگزار شد

میتاق یک ملت در نماز وداع

گروه سیاسی - ایستادگی و همبستگی ایران و مردمانش در قاب تاریخی دومین روز بدرقه رهبر شهید روایتی دیگر گونه یافت. میلیون‌ها ایرانی که خود را از دور و نزدیک به تهران رسانده بودند دوشادوش یکدیگر و در صفی بهم پیوسته که تمامی بزرگراه‌ها و خیابان‌های منتهی به مصلی را سپاه پوش کرده بود، بر پیکر رهبر شهید و اعضای شهید خانواده ایشان نماز گزارند و با راه و آرمان او تجدید پیمان کردند. آنچه از نماز تا تشییع، در خیابان‌های داغدار تهران رخ داد تنها یک آیین سوگواری نبود؛ بلکه بازنمایی دیگراره از بعثت و برخاستن ملتی بود که بنا دارد سوگ شهادت مقتدایش را با سرود مقاومت و پیروزی تسلی دهد. موعود مراسم اقامه نماز بر پیکر آیت‌الله خامنه‌ای و خانواده ایشان از سپیده‌دم دیروز بر خیال جمعیت بدرقه‌کنندگان افزوده بود. آیت‌الله جعفر سبحانی از مراجع تقلید، امامت نماز را بر عهده داشت. نماز وداعی که سه بار بیایی اقامه شد؛ یک بار بر پیکر رهبر شهید، دیگر بار بر پیکر شهیده سیده بشری حسینی خامنه‌ای، شهید مصباح‌الهدی باقری و شهیده زهرا حداد‌عادل و در سومین مرتبه بر پیکر شهیده زهرا محمدی گلپایگانی، نوه رهبر شهید، طفل خردسالی که شهادت مظلومانه‌اش سمیت دشمن متجاوز صهیونی-آمریکایی را دگرگونه فریاد کرد. با آغاز اقامه نماز آیت‌الله سبحانی بر پیکرهای مطهر شهید، حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمصطفی سیدمسعود و سیدمیثم خامنه‌ای با همراهی سران قوا، مسئولان، فرماندهان نیروهای مسلح و شخصیت‌های داخلی و خارجی ترکیب صف اول نمازگزاران را تشکیل دادند.

فریاد یا لثارات ملت شکست‌ناپذیر ایران در روز وداع

پیش از آغاز نماز از بلندگوهای مصلی عهدنامه‌ای قرائت شد که بدرقه‌کنندگان در

پی سر دادن شعار «لبیک یا سید مجتبی» جمله به جمله آن را تکرار کردند. «ای رهبر شهیدم، ای وارث خمینی کبیر، امروز در پیشگاه خدا و در محضر حضرت ولی عصر(عج) و در کنار پیکر مطهرت با تو عهد می‌بندم پرچمی را که تو برافراشته‌ای هرگز بر زمین نگذارم. ای امام مجاهد شهید به خون مطهرت سوگند می‌خورم تا پای جان و تا آخرین نفس برای تحقق تمدن نوین اسلامی و زمینه‌سازی ظهور سرورمان حضرت ولی عصر (عج) در بیعت با رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله العظمی سید مجتبی خامنه‌ای چون کوه استوار بمانم و به یاد تشنه لب کرپلا و با شعار یا لثارات الحسین، انتقام خون تو را از آمریکا و صهیونیسم جنایتکار بگیرم.»

تصویر شکوهمند این پیمان را محمدباقر قالیباف رئیس مجلس شورای اسلامی در شبکه ایکس‌پس با به اشتراک گذاشتن ویدیوی شعار یا لثارات الحسین در مراسم اقامه نماز بر پیکر امام مجاهد شهید حضرت آیت‌الله العظمی سیدعلی خامنه‌ای (قدس‌الله‌نفسه‌الزکیه) و شهدای خانواده ایشان در مصلای تهران بازتاب داد و نوشت: «امروز ملت سربلند و شکست‌ناپذیر ایران اسلامی یکصد در حق امام مجاهد شهید خود شهادت داد: «اللَّهُمَّ إِنَّا لَا نَعْلَمُ مِنَهُ إِلَّا خَيْرًا» و یکبارچه برخاست و از عمق جان فریاد زد: «یا لثارات الحسین (علیه السلام)».

محمد باقر ذوالقدر دبیر شورای عالی امنیت ملی نیز در پیامی با مخاطب قرار دادن دشمنان نوشت: «این چند روز چشم‌تان را به ایران بدوزید. این همان ایرانی است که خیال می‌کردید چند روزه می‌توانید آن را از پا درآورید! این دریای خروشان جمعیت، حالا در وداع و تشییع رهبرشان در شعار را فریاد می‌زنند: مقاومت در برابر دشمنان و انتقام خون رهبر شهید ایران.»

بازتاب وداع ایرانیان در رسانه‌های جهان

رسانه‌های خبری جهان روز گذشته نیز حضور میلیونی مردم ایران در مراسم وداع با پیکر مطهر رهبر شهید را از نگاه خود روایت کردند. رسانه‌های «ایندی‌تودی» در گزارشی از مراسم گسترده تشییع رهبر شهید ایران در تهران به تابت کوچک نوه ۱۴ ماهه ایشان، زهرا محمدی خواست انتقام و خونخواهی دانست.

«نیویورک تایمز» هم مراسم وداع را نمایش وحدت ایرانیان دانست و به نقل از یکی از کارشناسان خود نوشت: «شهادت آیت‌الله خامنه‌ای ایشان را از رهبر صرفاً سیاسی و مذهبی به یک شهید و نماد ملی اعتقاد و قدرت تبدیل کرده است.»

به گزارش ایرنا، روزنامه «گاردین» وداع میلیونی مردم با حضرت آیت‌الله خامنه‌ای را جلوه‌ای از قدرت ملی، تاب‌آوری و انسجام ایران توصیف کرد که جنگ و شهادت رچم‌های سرخ در مصلای بزرگ تهران و خیابان‌های اطرافش گردآمده بودند به چالش کشیدن غرب و تلبور خواست انتقام و خونخواهی دانست.

«نیویورک تایمز» هم مراسم وداع را نمایش وحدت ایرانیان دانست و به نقل از یکی از کارشناسان خود نوشت: «شهادت آیت‌الله خامنه‌ای ایشان را از رهبر صرفاً سیاسی و مذهبی به یک شهید و نماد ملی اعتقاد و قدرت تبدیل کرده است.»

به گزارش ایرنا، روزنامه «گاردین» وداع میلیونی مردم با حضرت آیت‌الله خامنه‌ای را جلوه‌ای از قدرت ملی، تاب‌آوری و انسجام ایران توصیف کرد که جنگ و شهادت رچم‌های سرخ در مصلای بزرگ تهران و خیابان‌های اطرافش گردآمده بودند به چالش کشیدن غرب و تلبور خواست انتقام و خونخواهی دانست.

نظامی جمهوری اسلامی دانست. به گزارش مهر، تعدادی از کاربران خارجی هم در شبکه‌های اجتماعی نگاهشان را به مراسم تشییع رهبر شهید در پیام‌هایی با این مضمون بازتاب دادند که «تهران کاملاً آگاه است که ایالات متحده با استفاده از تصاویر ماهواره‌ای، شمار و حجم جمعیت حاضر در این گونه مراسم را زیر نظر می‌گیرد. این همچنین پیامی به واشنگتن است؛ واشنگتنی که تصور می‌کرد جمهوری اسلامی در آستانه سقوط بر اثر یک قیام مردمی قرار دارد.»

امروز: تشییع رهبر شهید در تهران

مراسمی که از صبح شنبه آغاز شده و قرار بود تا ۸ شب یکشنبه ادامه پیدا کند، برای فراهم ساختن فرصت بیشتر تا ساعت ۱۰ شب تمدید شد. پس از پایان مراسم وداع روز گذشته، مراسم تشییع پیکر مطهر رهبر شهید انقلاب امروز دوشنبه در تهران برگزار می‌شود. مسیر اصلی تشییع از شرق تهران؛ خیابان دماوند آغاز می‌شود و پس از عبور از میدان امام حسین (ع)، میدان انقلاب اسلامی و میدان آزادی، به سمت بزرگراه شهید لشکری ادامه می‌یابد. فردا سه‌شنبه هم مراسم تشییع رهبر شهید در قم و سپس تدفین در مشهد برگزار می‌شود.

سردار حسن‌زاده رئیس قرارگاه برکازی آیین وداع، نماز و تشییع پیکر رهبر شهید در تهران با بیان اینکه مراسم نماز بر پیکر رهبر شهید با نظم کامل و حضور چندمیلیونی مردم برگزار شد، از حضور قدرشناسانه ملت عزیز تشکر کرد و گفت: «امروز روزی بود که دنیا دید ملت عزیز ایران عزمش را جزم کرده تا مکتب امام خودش و راه او را ادامه دهد.»

ایستگاه

روایت آخرین صبح وداع

مردم آقای شهیدشان را در حالی با برگزاری نماز و وداع میلیونی بدرقه کردند که باور داشتند و دارند حالا او در اعلالیون پیشاپیش صفوف شهدای وطن قامت بسته و همنشینی با اولیا و معصومین (ع) را به صف ایستاده است.

که شهدا زندگان تاریخند و او که ۳۷ سال برایشان ولی والا بود و پدری دلسوز، حالا همبستگی اقتدارآفرین فرزندان سپاه‌پوش اما شکست‌ناپذیرش را نظاره می‌کرد.

سپیده‌دم مآلود و غریب بود، قرار عاشقانه سوگواران از سر این کوچه و آن خیابان شروع می‌شد و آنها همچون چشمه‌هایی که قرار است خود را به دریا برسانند از هر گوشه شهر به سوی مصلی روانه بودند. سپاه‌پوشان پرچم مقدس و سه رنگ ایران به دست، بیرق سرخ خونخواهی برافراشته و روای سبز رهیویی حق بلند کرده، چغیر بر دوش، عطر گلاب به جامه پاشیده، راهی بودند تا با صلی آخرین، آقایان را بدرقه کنند.

قطار ایستگاه به ایستگاه برمی‌شد و خالی نمی‌شد. آنها که روز شنبه نتوانسته بودند خودشان را به میقات مصلی برسانند حالا از هر راه و با هر وسیله‌ای می‌خواستند از گوشه‌گوشه این ابرشهر عزادار خودشان را به حوالی مصلی برسانند. در ازدحام سپاه‌پوش واکن‌های به‌هم‌پیوسته، یکی دم گرفت و زیارت عاشورا را زمزمه کرد و لحظه‌ای بعد همه با او هم‌نواپی کردند که «السلام علیک و علی‌الآزواج الی حلت بفنائک... لقد عظمت الزیة و حلت و عظمت الفصیة... ولعن الله امة قتلکم... بعد خیل جمعیت از عمق زمین بیرون آمدند و به صف راهپیمایی پیوستند که خیابان شهید بهشتی را به سمت مصلی طی می‌کردند. مردم از هر سبک و سلیقه‌ای آمده بودند و هیچ چیز زیباتر از تصاویری که از رهبر شهید در دست داشتند و بسیاری آن را با گل آراسته بودند؛ عمق دل‌بستگی و خلوص ارادتمندان را روایت نمی‌کرد. با این حال آنها می‌دانستند که آمدنشان مثل تمام ۱۲۸ روز گذشته که در میدان حضور داشتند؛ معنایی فراتر از یک حضور و بدرقه صرف دارد.

شعارها تکرار می‌شد: نیمی در رثای شهید و تسلیت به صاحبان واقعی عزا و نیم دیگر در مقام به مبارزه‌طلبی جنایتکاران. «یا حجت‌الین الحسن تسلیت»، «یا حسین، یا زهرا، یا حیدره»، «عزاست امروز مهدی صاحب زمان صاحب عزاست امروز»، «ای پسر فاطمه تسلیت تسلیت»، «لبیک یا سید مجتبی» و «مرگ بر آمریکا، مرگ بر اسرائیل، مرگ بر منافق».

نزدیک‌تر به مصلی صدای محمود کریمی مداح اهل بیت در بلندگوها پیچیده بود که به یاد مقتدایش چندین بار سرود «ای ایران» را خواند و شنیدن آن سرود گویی در آن لحظات مرهمی بود بر داغ دلی که بنا نداشت در خنکای هیچ مه‌پاشی و گوارایی هیچ آب و شربتی که در مواكب به خیرات توزیع می‌شد حتی برای لحظه‌ای فراموش شود.

ساعت به ۸ صبح و موعود نماز که رسید هنوز بسیاری از مردم نتوانسته بودند خودشان را به جایی برسانند که صف‌های اقتدارآمده به امام جماعت حساب شود. با این حال همانجا قامت بستند و تکبیر گفتند و در میان حق‌گریه‌هاشان زمزمه کردند «اللَّهُمَّ إِنَّا لَا نَعْلَمُ مِنَهَا إِلَّا خَيْرًا وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهَا...»

مراسم

تشییع

پیکر مطهر

رهبر شهید

انقلاب امروز

دوشنبه در

تهران برگزار

می‌شود.

مسیر اصلی

تشییع از

شرق تهران؛

خیابان

دماوند آغاز

می‌شود

و پس از

عبور از

میدان امام

حسین (ع)،

میدان

انقلاب

اسلامی

و میدان

آزادی،

به سمت

بزرگراه شهید

لشکری

ادامه می‌یابد

برخی از میهمانان حاضر در همایش بین‌المللی «امام خامنه‌ای؛ رهبر جاویدان مقاومت» در گفت‌وگو با «ایران»:

راه رهبران الهی با شهادت متوقف نمی‌شود

عسکری ایستاد

گروه سیاسی / سالن اجلاس سران کشورهای اسلامی روز شنبه و همزمان با اولین روز وداع با رهبر شهید، شاهد یک رویداد بین‌المللی بود: همایش «امام خامنه‌ای؛ رهبر جاویدان مقاومت» با حضور نزدیک به ۶۰۰ میهمان خارجی از کشورهای مختلف جهان. ترکیبی از شخصیت‌های فکری و مذهبی و اندیشمندان جهان اسلام و رهبران جبهه مقاومت، در کنار یکدیگر گرد هم آمده بودند تا از مقام رهبر شهید و نقش ایشان در وحدت بین مسلمانان جهان، تجلیل کنند.

این همایش فراتر از یک رویداد سیاسی، حلقه اتصال میان عظمت گذشته و تعهد به آینده‌ای مبتنی بر وحدت و ایستادگی در برابر سلطه طلبی بود. میهمانان با حضور خود و برخی هم با سخنرانی در این همایش بر این عهد استوار تأکید داشتند و از وحدت اسلامی به عنوان یک ضرورت راهبردی در برابر تهدیدات مشترک نام بردند.

مسعود پزشکیان، رئیس جمهوری نیز در سخنانی با گرامی‌داشت یاد و خاطره بنیان‌گذار انقلاب اسلامی و همه شهدای راه استقلال، این حضور گسترده را گویاترین نشانه از جایگاه ممتاز رهبر شهید در میان ملت ایران و آزادگان جهان توصیف کرد.

محور اصلی سخنان رئیس جمهوری بر ضرورت حیاتی «وحدت جهان اسلام» متمرکز بود. وی با اشاره به سیره پیامبر اکرم(ص) در ایجاد پیمان برادری در مدینه و استناد به آموزه‌های نهج البلاغه درباره پرهیز از تفرقه، تصریح کرد که اختلافات مذهبی و قومی، تنها زمینه‌ساز بهره‌برداری دشمنان می‌شود. او با تأکید بر اینکه مسلمانان با وجود خدای واحد و کتاب واحد، نباید گرفتار منافذ داخلی شوند، هشدار داد که ادامه این روند، راه را برای تجاوز و اشغالگری در مناطقی مانند غزه، لبنان و فلسطین هموار می‌سازد. رئیس جمهوری

به برخورداری از نعمت چنین رهبری می‌باهات دارند؛ رهبری که شخصیتی بسیار بزرگ است. کسانی که رابطی از منوی و الهی با قرآن، سنت و عترت پیامبر دارند، این رهبر را می‌شناسند.

باترین ویژگی شخصیتی ایشان - که آن گونه که لازم است گفته نشده - پیوند الهی و معنوی آیت‌الله خامنه‌ای است.

اگر تمام راهبردهای شهید خامنه‌ای را مطالعه کنید؛ همه برگرفته از قرآن، سنت و عترت است. مثلاً جنگ نامتقارن زمان پیامبر را با امروز به شکل مقایسه‌ای نگاه کنید. ما در جنگ موزه، ۳۰۰ نفر در برابر ۳ هزار نفر می‌جنگیدیم. مسلمانان با تدبیر پیامبر گرامی اسلام(ص) در محاصره شعب ابی‌طالب، از سلاح صبر راهبردی استفاده کردند؛ همان سلاح صبر راهبردی که آن زمان پیامبر(ص) به کار برد، حالا جمهوری اسلامی ایران در برابر همه تحریم‌های ظالمانه آمریکا و کشورهای غربی از آن استفاده می‌کند.

دقت کنید، همان‌طور که توطئه خطرناک در دارالندوه به وجود آمد تا پیامبر اکرم(ص) را به قتل برسانند، یا زندانی کنند، یا اخراج کنند، همان توطئه در عصر حاضر در کاخ سفید علیه امام شهید و نظامی که ایشان رهبری می‌کرد، شکل گرفت. اما همان‌طور که نظام پیامبر مستحکم باقی ماند، اگرچه امام شهید امروز در میان ما نیست، این نظام الهی نیز با راهبردهای قرآنی و استفاده از سنت و عترت پیامبر، جاویدان است.

شهید خامنه‌ای، رهبری بی‌بدیل و بی‌نظیر است که در قرنی که ما زندگی می‌کنیم، با آن توانمندی و بصیرت، نمی‌توانیم شخصیتی همانند ایشان پیدا کنیم. در آخر، امیدوار هستیم که فرزندان، رهبر ثالث جمهوری اسلامی ایران، با الگو برداری از ایشان و با اتکا به منظومه فکری ایشان، بتوانند هم ایران را بکبارچه نگه دارند و هم امت اسلامی و جبهه مقاومت را رهبری و مدیریت کنند.

شهید خامنه‌ای به همه مسلمانان تعلق دارد

ماوستاهاشم نوری
امام جمعه اهل سنت شهرستان قروه

اگر بخوایم درباره شخصیت مقام معظم رهبری سخن بگوییم، حقیقتاً ابعاد شخصیت ایشان بسیار گسترده، عمیق و والا است و بیان همه ویژگی‌ها، ابعاد فکری، مدیریتی و شخصیتی ایشان در چند جمله امکان‌پذیر نیست. بدون تردید زبان از توصیف کامل این ویژگی‌های بزرگ و برجسته قاصر است و هر اندازه درباره شخصیت ایشان سخن گفته شود، باز هم تنها بخش کوچکی از ابعاد وجودی ایشان بیان خواهد شد.

در عین حال، می‌توان به برخی از مهم‌ترین ویژگی‌های شخصیتی و مدیریتی ایشان اشاره کرد. ایشان مجاهدی خستگی‌ناپذیر بودند که تمام عمر خود را در مسیر آرمان‌های انقلاب، اسلام و ملت ایران سپری کردند و توانستند در عصر حاضر تأثیرگذاری قابل توجهی در سطح منطقه و جهان اسلام داشته باشند. نقش ایشان در احیای امت اسلامی، تأکید بر وحدت میان مسلمانان، بیدارسازی ملت‌های اسلامی و تقویت روحیه مقاومت، غیرقابل انکار است.

در عرصه مدیریت کشور نیز با توجه به شرایط پیچیده منطقه و تهدیدهای مستمر دشمنان، ایشان همواره بر تقویت اقتدار ملی و افزایش توان دفاعی جمهوری اسلامی ایران تأکید داشتند. همین رویکرد سبب شد که ایران به جایگاهی از قدرت دفاعی و بازدارندگی دست یابد که دشمنان کشور، به‌ویژه آمریکا، نتوانند به اهداف خود دست پیدا کنند و در برابر اراده ملت ایران با ناکامی مواجه شوند.

ایشان تا آخرین لحظات در جایگاه فرماندهی و مدیریت امور حضور و مسئولیت هدایت کشور را بر عهده داشتند. بسیاری از مردم همواره با شعار «جانم فدای رهبر» ارادت خود را ابراز می‌کردند. همچنان که ایشان نیز جان خود را در مسیر آرمان‌ها و ملت ایران تقدیم کردند؛ ایثاری که در حافظه تاریخی ملت ایران برای نسل‌های آینده ماندگار خواهد بود.

یکی دیگر از مهم‌ترین ویژگی‌های شخصیتی رهبر شهید، اهتمام ویژه به وحدت اسلامی بود. ایشان همواره تلاش می‌کردند امت اسلامی را حول محور مشترکات گرد هم آورند و نسبت به توطئه‌هایی که با هدف ایجاد اختلاف‌های مذهبی، قومی و فکری میان مسلمانان طراحی می‌شد، هشدار می‌دادند. در پیام‌ها، سخنرانی‌ها و مواضع مختلف نیز همواره بر ضرورت همدلی، همبستگی و پرهیز از اختلاف میان مسلمانان تأکید داشتند و اجازه نمی‌دادند دشمنان از شکاف‌های مذهبی برای تضعیف جهان اسلام بهره‌برداری کنند.

از همین رو، شخصیت ایشان تنها متعلق به جامعه شیعیان نبوده و نیست، بلکه به همه امت اسلامی تعلق دارد. احترام و علاقه مسلمانان از مذاهب مختلف نسبت به ایشان نیز نشان‌دهنده جایگاه فرماندهی و تأثیرگذار ایشان در جهان اسلام بود. حضور مسلمانان شیعه و اهل سنت از کشورهای مختلف در مراسم‌های مرتبط با ایشان نیز از همین منظر قابل ارزیابی است و بیانگر آن است که ایشان در میان طیف‌های گوناگون جهان اسلام از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بودند.

همچنین حضور شخصیت‌ها، علما، مسئولان و هیأت‌هایی از کشورهای مختلف در این همایش بین‌المللی، حامل پیام مهمی بود. این حضور نشان داد که جمهوری اسلامی ایران در سطح منطقه و جهان اسلام از جایگاه مهمی برخوردار است و با وجود شرایط امنیتی و محدودیت‌های موجود، بسیاری از شخصیت‌های سیاسی، مذهبی و فرهنگی با حضور خود، همبستگی و همراهی‌شان را ابراز کردند. این حضور، افزون بر ادای احترام، پیامی روشن برای دشمنان نیز داشت و آن، تأکید بر انسجام، همدلی و وحدت امت اسلامی بود.

در نهایت، مهم‌ترین میراث فکری و سیاسی شهید حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، تأکید بر وحدت اسلامی، عزت امت اسلام، استقلال، اقتدار، مقاومت و همبستگی میان مسلمانان بود؛ میراثی که همچنان می‌تواند برای جهان اسلام الهام‌بخش باشد و مسیر همکاری و انسجام میان ملت‌های مسلمان را تقویت کند.

مراسم تشییع رهبر شهید تجلی وحدت اسلامی است

دلیراکسو
مدیر بیت الزهراء استانبول

ما برای تشییع و آخرین وداع با رهبر شهید و همچنین بیعت با رهبر جدید به ایران آمدیم. شهید آیت‌الله خامنه‌ای عمر خود را صرف «وحدت اسلامی» کردند و همواره درباره اتحاد مسلمانان توصیه می‌کردند. بنابراین ما باید همیشه بیدار باشیم، به با خیزیم و در زیر پرچم حکومت خدا و رسولش مجتمع شویم. در این راه به تاسی از رهبر شهید نباید اجازه دهیم اختلاف میان مسلمانان تفرقه و جدایی بین امت اندازد.

ما در حالی برای مراسم تشییع پیکر رهبرمان شرکت کردیم که مردمی را از همه کشورها، ادیان، قبیایل، زبان‌ها، طبایفه‌ها و نژادها می‌بینیم. خود این اتفاق یک وحدت است و نشان می‌دهد رهبر شهید در تحقق وحدت اسلامی به هدف خود رسیده‌اند.

ان شاء الله در مقابل دشمنان هم‌دوره باشیم و دشمن‌شناسی را سرلوحه برنامه‌هایمان بدانیم. نهایت برای رهبر جدید ایران آیت‌الله سیدمجتبی خامنه‌ای در ادامه راه پدر بزرگوارشان در شکست صهیونیسم و استکبار جهانی آرزوی موفقیت و توفیق داریم.

رهبری در تراز ایران و اسلام

مولوی عبدالرئوف تونان
دبیر شورای اخوت اسلامی افغانستان

ایران از چند ماه پیش تا هم اکنون در شرایط جنگی قرار دارد؛ جنگ در برابر یک قدرت استکباری که همواره یک رژیم ضد انسانی، در چنین شرایطی بی‌باعت‌ها و شخصیت‌های زیادی از جهان و بخصوص جهان اسلام برای ادای احترام به رهبر شهید به ایران آمدند و خیلی از علما و شخصیت‌های فکری و مذهبی هم امروز در این همایش بین‌المللی شرکت کرده‌اند.

این شخصیت‌ها متعلق به یک مذهب، یک قوم و یک کشور نیستند؛ از همه کشورهای اینجا حضور دارند. چون همه آنان رهبر شهید انقلاب اسلامی را به عنوان شخصیت قرن می‌شناسند.

شخصیت رهبر معظم شهید، امام خامنه‌ای، بعد از شهادتشان به مراتب برجسته‌تر هم شده است. همه نقشه‌های دشمن نقش بر آب شد. لازم است یادآوری کنم که شهید خامنه‌ای فرمایشی داشتند این با معنوم که قدرت‌های شیطان‌ی ایران را نمی‌شناسند؛ اینکه فکر می‌کردند ایران با یک حمله از پای می‌افتد، اما ایرانیان متحدتر و مصمم‌تر شدند و بلوچ، شیعه، سنی، کرد، ترک، همه به مثابه یک ایرانی مسلمان، در یک محور و در یک جبهه از ایران دفاع کردند.

اگر به محیط بیرونی نگاه کنیم، جبهه مقاومت و کمربندی که در دفاع از جهان اسلام، از یمن و غزه، تا لبنان و عراق و بخش‌هایی از کشورهای دیگر ایجاد شد، با وجود این فشار مضاعف، کوچک‌ترین تغییری نکرد و در یک بن بست راهبردی در مقابل دشمن آمریکایی گرفتار نشد. اما برعکس، آمریکا و متحدانش در این جنگ به یک بن‌بست راهبردی گرفتار شدند که ان‌شاءالله به شکست راهبردی منجر خواهد شد. مشخصاً ایرانی‌ها در بعد کلان‌تر و فراگیرتر امت اسلامی

رهبر تمدنی امت اسلامی

ناصر ابوشرف
نماینده جهاد اسلامی فلسطین در ایران

طبیعتاً حضور و مشارکت در مراسم وداع بسیار باشکوه بود. مشارکت نیروهای اسلامی واقعاً گسترده و عظیم بود. این کمترین وظیفه‌ای است که ما امت اسلامی می‌توانیم در قبال این شهید بزرگ انجام دهیم. آیت‌الله خامنه‌ای با عملکرد، سیره و آنچه در طول این سال‌ها انجام داد، شایسته نهایت تجلیل، احترام و قدردانی است. برای ما به عنوان ملت فلسطین، رابطه‌مان با امام خامنه‌ای بسیار فراتر از این‌هاست. میان ما پیوندهای واقعی و رابطه‌ای ویژه وجود داشت. این احساس را در تمام دیدارهایی که با ایشان داشتیم، به خوبی درک می‌کردیم.

روز جمعه در مراسم حضور داشتیم و هنگامی که به مسافر امین البرملی ایشان، شیخ محمد قنی سلام کردیم، به من گفت که ایشان به‌ویژه شما را بسیار دوست داشتند و از دیدار با شما بسیار خوشحال می‌شدند. من نیز گفتم که احساس ما هم همین بود؛ ما از صمیم قلب ایشان را دوست داشتیم و پریشان احترام عمیقی قائل بودیم.

ایشان که رحمت و رضوان الهی بر او باد، واقعاً یک رهبر حقیقی بود؛ رهبر پروره دینی، سیاسی و تمدنی امت اسلامی. طی ۳۷ سال توانست در برابر استکبار و آمریکا، آن هم در اوج قدرتشان، بایستد. آمریکا از سال ۱۹۹۱ تاکنون قدرتمندترین کشور تاریخ بشر بوده است. بودجه دفاعی آمریکا بیش از یک تریلیون

گذشت زمان عظمت رهبر شهید را روشن خواهد کرد

سید ظهیر الحسن نقوی
رئیس بنیاد المعطفی در آمریکا

رهبر شهید انقلاب، الگویی به تمام معنا بود؛ وقتی نگاه می‌کنیم، هیچ کسی را در دنیا مثل ایشان نمی‌بینیم. فردی بی‌دشمن صادق، حرف‌هایی که می‌زد، پیش‌بینی‌هایی که می‌کرد و آنچه فرموده بودند، بعداً محقق می‌شد. همچنین محبتی که در دل ایشان برای انسانیت و بشریت بود، به‌گونه‌ای که حتی برای جوانان آمریکا و اروپا نامه نوشتند.

ایشان برای وحدت بین مسلمانان تلاش و همواره به ملت ایران افتخار می‌کردند. علیه ایشان تبلیغات بسیاری وجود داشت و شاید مردم شناخت کاملی از ایشان نداشتند، اما به نظر من، جنگ اخیر چند موضوع را بسیار روشن کرد.

اولاً در برابر دیدگان مردم جهان نشان داد که ایران چه میزان قدرت دارد. من صراحتاً بگویم، در خارج از ایران، اغلب مردم دنیا انتظار نداشتند و مطمئن نبودند که ملت ایران و جمهوری اسلامی ایران بتوانند در برابر ابرقدرت جهان بایستند؛ نه فقط بایستند، بلکه پیروز از میدان بیرون بیایند. این جنگ نشان داد که قدرت ایران، اراده ملت ایران، انسجام ملی ایران، مادران شجاع ایرانی و اقشار مختلف مردم ایران چگونه هستند. دنیا دید و حیران شد، زیرا تصور نمی‌کرد ایرانیان تا این اندازه اسلام و وطن خود را دوست داشته باشند.

و دواع
مجله

پاسداشت
مجاهدات

سیاسی

دوشنبه
۱۴۰۵ تیر ۱۵
۲۱ محرم ۱۴۴۸

سال
سی و دوم
شماره ۹۰۶۵

Monday
6 July 2026
Vol 9065

وداع مردم

در میان مردم

اجتماعی

دوشنبه
۱۵ تیر ۱۴۰۵
۲۱ محرم ۱۴۴۸

سال
سی و دوم
شماره ۹۰۶۵

Monday
6July 2026
Vol 9065

«اللهم انالنا نعلم منه الا خيرا…»

اقامه نماز رهبر شهید در میان جمعیت بی شمار در روز دوم وداع برگزار شد

عکس، رضا معناریان

گروه اجتماعی / نماز به امامت آیت‌الله سبحانی اقامه شد؛ اما در میان پخش قرائت آن از بلندگوهای مصلی، صدای دیگری با آن رقابت می‌کرد؛ صدای گریه جمعیت. نقطه اوج این لحظات، با قرائت جمله «اللهم انالنا نعلم منه الا خیرا…» خدا یا ما از جز خوبی نمی‌دانیم -رقم خورده؛ عبارتی که گویی جرقه شکستن سد بغض‌های سنگین جمعیت بود و سیل اشک‌ها را جاری کرد. از حوالی ساعت ۶ صبح، جمعیت درون مصلی آتقدر فشرده و گسترده بود که درهای ورودی بسته شد و خیابان‌های اطراف هم رفته‌رفته به ظرفیت کامل رسید. با این حال، موج جمعیت همچنان در مسیرهای منتهی به مصلی جریان داشت. مردم، آرام ولی بی‌قرار، در خیابان‌های اطراف حرکت می‌کردند؛ هرکس به امید

آنکه راهی برای ورود پیدا کند یا حتی چند قدمی نزدیک‌تر شود. رأس ساعت ۸، جمعیت رو به قبله ایستاد و نماز شروع شد. در میان جمعیتی که برای وداع و اقامه نماز آمده بودند، خانواده‌های شهدای میثاب هم در میان مردم ایستادند؛ با چشم‌هایی خیس و احوالی که انگار دوباره به روزهای داغ خود برگشته بودند. آنها در مصلای تهران، در کنار هزاران عزادار دیگر، آرام‌اما با اندوهی آشنا برای اقامه نماز و وداع ایستاده بودند. حضور آنها با عکس فرزندان شهیدشان در مراسم اقامه نماز، یکی از نمکین‌ترین صحنه‌های مراسم بود؛ خانواده‌هایی که در سوگ فرزند خود از راهی دور آمده بودند تا در نماز سه بار به نیت رهبر شهید، همراهان و اعضای خانواده ایشان

قرائت شد و با خواندن هربار در قسمت مختلف از دعای نماز اشک‌ها بی‌اختیار جاری می‌شد. پس از پایان نماز بازمه صدای همچنان ایستاده بود؛ بعضی دست بر سینه، بعضی با چشمانی خیس رو به آسمان. جمعیت به آرامی مسیر بازگشت را در پیش گرفتند؛ نه با نگاه وداع آخر که با عزمی جزم برای ادامه راه رهبر شهید. برای خیلی از افراد این آخرین ایستگاه نیست؛ آنها پای پیمان خود با رهبر شهید امضا زدن که این دیدار وداع آخر نیست، یک آغاز دوباره است. در میان همهمه جمعیت که مصلی را ترک می‌کرد، یکی از جوانان که چشم‌هایش از اشک پر بود، می‌گفت: «ما به شهدایمان نمی‌گوییم خداحافظ؛ ما می‌گوییم به امید دیدار…»

دور هم می‌ایستند. یکی از آنها با لہجه شیرینی می‌گوید: «ترس ما فقط این بود که برسیم و درها بسته باشد. حالا که بموقع برای نماز رسیدہ‌ایم و این جمعیت را می‌بینیم، تمام خستگی راه از کرما برافروخته است و کیسه‌های یخ را روی پایش گذاشته، می‌گوید: «باہایم دیگر یاری نمی‌گردند، اما دلم از چند روز پیش اینجا بود. مگر می‌شود در روز خداحافظی با پدر معنوی‌مان در خانه می‌ماندم؟ همسرم قبول زحمت کرد و من را با ویلچر آورد. مسیر طولانی بود، اما هر وقت حس می‌کردم نمی‌توانم، نگاہی به عکس آقای می‌انداختم و یاد سختی‌های ایشان می‌افتادم و به همسرم می‌گفتم برو تا برسیم.» کسی بار طرف‌تر، پیرمردی‌اسی که از روستاهای دورافتاده یاسوج آمده‌اند، عکس رهبر را بالا می‌برند

نفر از دوستانش در صف ایستاده، می‌گوید: «ما چند نفر باهم آمدیم و قرار گذاشته بودیم محکم باشیم. قبل از نماز به هم می‌گفتیم نباید گریه کنیم، باید عهد ببندیم. اما وقتی نماز شروع شد، نتوانستیم خودمان را کنترل کنیم. یکی از بچه‌ها همان اول گریه‌اش گرفت و ما هم به دنبالش بغض‌مان ترکید.» او می‌گوید: «شاید نسل ما را خیلی‌ها جدی نگیرند، اما امروز نشان دادیم ما هم داغداریم، عهد را می‌فهمیم، ایستادن را بلدیم. این اشک‌ها از ضعف نبود؛ از عشق بود.»

یکی از دوستانش حرف او را تأیید می‌کند و می‌گوید: «خیلی‌ها راجع به ما می‌گویند؛ این نسل سرگرم دنیای خودش است، اما نگاه کنید! امروز اینجا پراز دهه هشتادی و نودی‌هایی است که عکس رهبر شهید را به سینه چسبانده‌اند. ما اینجا نیامدیم که فقط تماشا کنیم؛ ما آمدیم تا نشان دهیم بیقری این انقلاب بر زمین نمی‌ماند. فردا صبح، در مراسم تشییع هم همه خواهند دید که جوانان این‌ کشور چگونه در صف اول ایستادگی خواهند بود.» پدری، پسر هفت‌ساله‌اش را روی شانه‌هایش بلند کرده تا در ازحام جمعیت گم نشود. پسر شال مشکی کوچکی دور گردن دارد و با کنجکاوی به مردم نگاه می‌کند. پدر می‌گوید: «هنوز نماز را کامل یاد نگرفته، اما وقتی دید همه ایستاده‌اند تا نماز بخوانند، خودش گفت من هم می‌خواهم نماز بخوانم. شاید کلمات را درست تلفظ نکرد، اما از ته دلش ایستاد و نماز را خواند.» او می‌گوید: «برای من همین مهم است؛ اینکه بفهمد بعضی لحظه‌ها، لحظه‌های معمولی زندگی نیستند. امروز می‌خواستیم ببیند مردم چطور با احترام، با اشک و با خواندن نماز، عزیزشان را بدرقه می‌کنند. اینجا درس‌هایی است که در هیچ کتابی نوشته نمی‌شود.»

رفیق قدمی

بعد از پایان نماز در میان جمعیت، زنی میانسال که روبه‌روی جایگاه پیکرها ایستاده و رنگ از صورتش پریده از بقیه کمک می‌خواهد. انگار توان یک لحظه بیشتر ایستادن را ندارد. سریع روی صندلی که کنارش بود، می‌نشیند و با صدای گریه می‌نماید؛ عهده‌ی که نه فقط می‌گوید: «از بیمارستان آمده‌ام نه می‌توانم، این‌ها تمام است.»

یک زائر رهبر شهید؛ برای ما خستگی معنا ندارد. من جنگ را دیده‌ام، فراز و نشیب‌های این انقلاب را دیده‌ام. امروز آمده‌ام تا بگویم در تمام این سال‌ها، با کلام او و زندگی‌اش، برای ما خستگی معنا ندارد. تمام این سال‌ها، با کلام او و زندگی‌اش، برای ما خستگی معنا ندارد. تمام این سال‌ها، با کلام او و زندگی‌اش، برای ما خستگی معنا ندارد.

سر عادات که از سر نیاز است

دورش، هم‌مدرسه‌ای قدیمی‌اش، کسی که برای او فقط یک اسم نبود؛ بخشی از خاطرات جوانی‌اش بود. اشک می‌ریخت و هق‌هق‌اش میان همهمه جمعیت گم نمی‌شد. میان گریه نفسی می‌کشد و می‌گوید: «عقد من را آقا خواند. در روزی که آتش بس شد به خیابان کشوردوست رفتم و از لای دیوارها، کودی قتلگه‌ها را دیدم. از همان روز، قلب‌درد گرفتم؛ دردی که دیگر فقط درد جسم نیست، داغی است که روی قلبم نشسته است. اگر امروز نمی‌آمدم رفیقم را ببینم، قلبم برای همیشه از کار می‌افتاد.»

خستگی معنا ندارد

هرچه به غروب نزدیک‌تر می‌شویم، شور جمعیت بیشتری‌شود. در میان انبوه جمعیت که از زن و مرد، پیر و جوان و حتی کودکانی که در آغوش والدین‌شان برای روز آخر وداع آمدند، مردی با مو و محاسن کاملاً سفید، نگاه‌ها را به خود جلب می‌کند. او در حیاط مصلی راه می‌رود، عصا به دست دارد، اما استوار قدم برمی‌دارد و شعار می‌دهد.

او با صدایی که هیچ نشانه‌ای از خستگی در آن نیست، رو به جمعیت اطرافش می‌گوید: «ما داغداریم، اما خسته نیستیم. برای ما خستگی معنا ندارد. من جنگ را دیده‌ام، فراز و نشیب‌های این انقلاب را دیده‌ام. امروز آمده‌ام تا بگویم در تمام این سال‌ها، با کلام او و زندگی‌اش، برای ما خستگی معنا ندارد. تمام این سال‌ها، با کلام او و زندگی‌اش، برای ما خستگی معنا ندارد.

حرف‌های او، انگار روایت ساده و صریح خیلی از کسانی است که آنجا ایستاده‌اند. شنیدن این جملات از زبان مردی با آن ظاهر و سن وسال، باعث می‌شود خیلی‌ها سرشان را به نشانه تأیید تکان دهند و همراه او، بغارهایش را تکرار کنند؛ گویی این کلمات، نیرویی تازه برای ادامه مسیر جمعیت در غروب طولانی مصلی است.

روایت سوم: عزاداری

در غرب تهران

در این شب‌ها، علاوه برمصلای تهران و خیابان‌های اطراف، موبک‌های کوچک و بزرگی هم در میدان‌ها و گوشه و کنار شهر برپا شده‌اند و به مردم عزادار خدمت‌رسانی می‌کنند. در میدان کتاب، میدان کاج و میدان بهرود سعادت‌آباد، مردم چند دقیقه‌ای می‌ایستند، چای می‌گیرند، کنار هم می‌مانند و در همین مکث کوتاه، خستگی و غم را با هم قسمت می‌کنند.

در میدان کتاب، درست بالای ورودی مترو، ماه‌هاست موبک کوچکی برپا مانده؛ موبکی ساده که این شب‌ها در میان جمعیت انبوه، بیشتر از همیشه به چشم می‌آید. آدم‌ها با پرچم در دست از راه می‌رسند، چند دقیقه‌ای می‌ایستند، چای می‌گیرند و دوباره به جمعیت می‌پیوندند. چند جوان داوطلب، بی‌وقفه سماور را زیر می‌کنند و لیوان‌ها را ردیف می‌گذارند. صدای نوحه‌که از بلندگو پخش می‌شود، با همهمه مردم و رفت‌وآمد پیوسته عابران درهم می‌آمیزد و حال‌وهوای خاصی به میدان می‌دهد. یکی از خادمان می‌گوید: «اینجا بودن، بیشتر از آنکه خستگی بیاورد، به خود ما تکیه می‌دهد.» خانم جوانی که پرچم را آرام در هوا می‌چرخاند، با صدایی لرزان ولی محکم می‌گوید: «آدم‌ها بعضی وقت‌ها فقط یک جایگاه یا عنوان نیستند، یک خاطره هستند، یک دلیستگی جمعی. برای همین اینجا ایستاده‌ام.»

در میدان کاج، اولین چیزی که بیشتر از همه توجه عابران را جلب می‌کند، مجرای کوچک در وسط موبک است؛ یک صندلی خالی که با چغیه و تصویر رهبر شهید تزئین شده و در کنار آن دو گل رز قرمز به چشم می‌خورد. این صحنه در کنار پرچم ایران و شمع‌هایی که روی زمین روشن شده‌اند، بیش از هر چیز برای یک وداع بزرگ است. قابی که در میانه سیاهی بنرهای عزاداری و شعله‌های لرزان سماور کمن. من اصلاً از وداع خوشم نمی‌آید برای همین اینجا عزاداری کرده و فکر می‌کنم سایه آقای شهید همیشه بالای سر من و مردم این شهر است.»

هفت‌تیر رفتم. از آنجا هم با سیل جمعیتی که در مسیر بود همراه شدم تا به مصلی برسیم. نظم و ترتیب مسیر رفت و برگشت میدان اصلی شهر تنها مکان تجمع شبانه ورامینی‌ها نیست. کمی آن طرف‌تر میدان رازی با نوای «یا حسین» میزبان جمع دیگری از مردم است. کوچک و بزرگ، پرچم به دست در میدان می‌چرخند و شعار می‌دهند. طهماسوند مردی حدود ۴۵ ساله، یکی از پای ثابت‌های هر شب این میدان است. او می‌گوید: «ساعت یک ظهر به سمت تهران حرکت کردم و ماشینم را شهری گذاشتم و باقی مسیر را با مترو تا ایستگاه

این داغ ماندنی است

سه روایت از شب‌های عزاداری در گوشه و کنار شهر تهران

گروه اجتماعی / هرزمان با مراسم وداع که مردم را در خیابان‌ها و میدان‌های شهرگرد هم‌آورد، موبک‌های مردمی همچنان روشن مانده‌اند؛ همان‌هایی که ماه‌هاست در این روزهای پرخدائه بساط چای گرم، صندلی استراحت و چند دقیقه آرامش را برای وحدت و ممدلی رهگذاران فراهم کرده‌اند. در میدان‌های مختلف، از شمال تا جنوب، شرق تا غرب شهر، چراغ موبک‌ها هر شب زودتر از خیابان روشن می‌شود؛ انگار بخشی از نبض ممدلی شهری است که نمی‌خواهد تنها بماند.

روایت اول: ورامین

شهر همیشه بیدار

بیش از چهار ماه از صبح ۹ اسفندماه می‌گذرد، اما گویی این داغ هرگز سرد نمی‌شود و اندوه فقدان رهبر شیوخ همچون روز اول آن واقعه تلخ بر جسم و روح مردم نشسته است؛ مردمی که پس از روز واقعه، هر شب رادارکرم میدان‌های اصلی شهرشان جمع شدند و شعار انتقام، انتقام سر دادند؛ فریادهایی که با گذشت این چند ماه، هر شب بلندتر و محکم‌تر بر سر دشمنان این سرزمین کوبیده شده‌اند. مردم غیور ورامین همواره در همه مناسبت‌ها پای کار کشور ایستاده‌اند، اما شب وداع را رهبر شهید و خانواده ایشان، میدان اصام جمعیت (ره) این شهرستان رنگ دیگری به خود گرفته است. مردم همانند شب‌های گذشته، لبیک گویان با پرچم‌های قرمزرنگ، شعار مرگ بر آمریکا و اسرائیل سری می‌دهند و اشک می‌ریزند، اشکی که برای وداع آخر جاری شده است. چهره‌اش گویای سن و سال جوانش است، اما قامتش بر پرچم یا حسین(ع) که در دست دارد، خمیده شده است. آقا مهدی از خانواده شهدای این شهرستان است، از روزی می‌گوید که با دوست‌ش به دیدار حضرت آقا رسیدند. تمام به مصلی رسانده‌اند.

پانزده تیر ۱۳۹۰

خیلی ناراحتم، انگار از قافله عشق جا مانده‌ام. اگر دخترم بزرگ‌تر بود، حتماً همراه خانواده‌ام به مصلی می‌رفتم.» میدان اصلی شهر تنها مکان تجمع شبانه ورامینی‌ها نیست. کمی آن طرف‌تر میدان رازی با نوای «یا حسین» میزبان جمع دیگری از مردم است. کوچک و بزرگ، پرچم به دست در میدان می‌چرخند و شعار می‌دهند. طهماسوند مردی حدود ۴۵ ساله، یکی از پای ثابت‌های هر شب این میدان است. او می‌گوید: «ساعت یک ظهر به سمت تهران حرکت کردم و ماشینم را شهری گذاشتم و باقی مسیر را با مترو تا ایستگاه

روایت دوم: میدان هفت حوض

پناه داغ‌دیدگان جا مانده

در همه

شب‌های

خیابان،

نمی‌خواستیم

رفتن آقا را

باور کنیم،

اما حالا وقت

خداحافظی

است.

دیشب به

مصلی رفتم.

وقتی جایگاه

شهدا را

دیدم، همه

چیز مانند

پتکی بر سرم

فرود آمد،

غم دنیا در

دل‌م نشست

ابوالقاسم علیدوست، محقق اسلامی و عضو جامعه مدرسین در گفت‌وگو با «ایران»:

امت منصور؛ مسئولیت‌شناسی تاریخی است

پرهیز دادن جامعه از دوگانه‌سازی‌های نادرست مورد توجه رهبر شهید بود

گفت‌وگو

گروه سیاسی / جامعه ایران این روزها در حال برگزاری مراسم تشییع رهبر شهید خود است؛ رهبری که در طول دوران زعامت خود بر جمهوری اسلامی، با عبور از بحران‌ها و چالش‌های متعدد داخلی و خارجی، تلاش کرد انسجام کشور را حفظ کند و با تقویت پیوندهای اجتماعی، تصویری از وحدت ملی و یکپارچگی را به نمایش بگذارد. در ادامه این مسیر، شناخت و تبیین اندیشه‌ها، دیدگاه‌ها و رویکردهای ایشان برای جامعه، یکی از مهم‌ترین ضرورت‌های پیش روی کشور است، چراکه تداوم یک مسیر فکری و تاریخی، نیازمند فهم دقیق مبانی و نگاه‌های شکل‌دهنده آن است. اکنون که جامعه ایران یکی از مهم‌ترین مقاطع تاریخی خود را تجربه می‌کند، موضوعاتی همچون نقش مردم، انسجام اجتماعی، نسبت میان دین و هویت ملی و همچنین میراث فکری رهبران انقلاب اسلامی بار دیگر در کانون توجه قرار گرفته است. در همین زمینه، با آیت‌الله ابوالقاسم علیدوست یکی از صاحب‌نظران دینی و سیاسی و عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم درباره مفهوم «امت معبوث»، نسبت آن با حضور مردم در صحنه، ضرورت حفظ وحدت اجتماعی، نگاه به فقه پویا و همچنین میراث فکری آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای به گفت‌وگو نشستیم. علیدوست رئیس کرسی‌های نظریه‌پردازی (علوم نقلی) و رئیس انجمن فقه و حقوق اسلامی حوزه علمیه است.

شما در سخنرانی هفتم خرداد در میدان توحید درباره ویژگی‌های «امت معبوث» سخن گفتید. موضوع معبوث شدن مردم در آخرین بیانات رهبر شهید نیز مطرح شده بود و خیلی زود شاهد تحقق این موضوع و جلوه‌های بعثت مردم در خیابان‌ها و مراسم وداع با رهبر شهید بودیم. بفرمایید شان نزول این مفهوم از سوی رهبر شهید چه بود؟ ایشان با توجه به چه واقعیت‌هایی چنین قاطعانه گفتند که در برابر تجاوز دشمن، مردم معبوث شده و کار را تمام می‌کنند؟

من همه جا توضیح داده‌ام که منظور از «معبوث» این نیست که خداوند امت را به همان معنایی که مثلاً پیامبر را معبوث می‌کند، برگزیده باشد. یعنی نباید از این تعبیر چنین برداشت شود که یک امت دارای جایگاه ویژه‌ای مانند جایگاه پیامبر(ص) است یا برای آن امت نوعی عصمت در نظر گرفته شود. معبوث شدن در اینجا معنای دیگری دارد؛ یعنی جامعه‌ای که در یک مقطع تاریخی، با توجه به شرایط، مسئولیت خود را احساس می‌کند و برای انجام وظیفه تاریخی خود وارد میدان می‌شود. به همین دلیل من امروز بیشتر تعبیر «امت منصور» را به کار می‌برم، چون این تعبیر ریشه قرآنی دارد. امت منصور

مطرح کردند، منظورشان همین بود که مردم در یک شرایط حساس تاریخی، با ایمان، شناخت، مسئولیت‌پذیری و حضور خود وارد میدان می‌شوند و نقش‌آفرینی می‌کنند. این همان چیزی است که در بزنگاه‌های تاریخی خودش را نشان می‌دهد.

رهبر جدید انقلاب، آیت‌الله سیدمجتبی خامنه‌ای، در پیام‌های مختلف خود بر ضرورت حفظ وحدت و انسجام اجتماعی تأکید کرده‌اند. به نظر شما چگونه می‌توان در ادامه این نقش‌آفرینی ملت معبوث، مراسم تشییع رهبر شهید را به سرمایه‌ای اجتماعی و فرصتی ملی برای تقویت وحدت تبدیل کرد؟

یعنی امتی که خداوند او را یاری می‌کند و سرانجام برای متقیان، پاکان و کسانی است که مسیر درست را طی می‌کنند. البته این یاری و نصرت الهی بدون شرط نیست. جامعه زمانی می‌تواند چنین جایگاهی پیدا کند که همان ویژگی‌هایی که اشاره کردم در آن وجود داشته باشد؛ یعنی شریعت‌مداری، سیاست‌مداری و ولایت‌مداری. بنابراین استفاده از واژه «امت معبوث» اشکالی ندارد، اما باید با همین نگاه فهم شود. نباید تصور کرد همان طور که پیامبر(ص) از سوی خداوند معبوث شده، یک ملت یا کشور نیز به همان معنا معبوث شده است؛ چنین برداشتی درست نیست. رهبر شهید نیز وقتی این تعبیر را

علی نیکزاد، نایب رئیس مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با «ایران»:

تشییع رهبر شهید تأکیدی دیگر بر همگرایی ملی است

گفت‌وگو

گروه سیاسی / مراسم تشییع رهبر شهید انقلاب، فراتر از یک آیین سوگواری حالا با حضور میلیون‌ها ایرانی سیاه‌پوش که آمده‌اند تا با داغ بردل نشسته‌شان چهار ماه پس از آن صبح تیره وداع کنند، به نمایشی از وحدت ملی و فرصتی برای تجلی سرمایه اجتماعی و ثبات ساختاری نظام جمهوری اسلامی ایران تبدیل شده است. علی نیکزاد، نایب رئیس مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با «ایران»، حضور گسترده مردم در این مراسم را تجدید بیعت با آرمان‌های رهبر شهید و حامل پیام روشنی از انسجام، اقتدار و تداوم حکمرانی ایران برای افکار عمومی منطقه و جهان دانست و تأکید کرد: «مهم‌ترین مسئولیت قوای سه‌گانه پس از این مقطع تاریخی، تقویت همبستگی ملی، افزایش اعتماد عمومی، کارآمدی حکمرانی و پاسخگویی به مطالبات مردم است.»

در شرایط کنونی کشور، برگزاری مراسم تشییع رهبر شهید انقلاب چه نقشی در تقویت همبستگی ملی و انتقال پیام اقتدار و انسجام ایران به جهان خواهد داشت؟ قطعاً ملت معبوث شده ایران که همگی عاشق رهبر شهیدمان هستند، با تمام ظرفیت و با ارادت قلبی و عملی در این مراسم تاریخی و ملی حضور گسترده خواهند داشت. یکی از آورده‌های مهم این حضور ضمن اعلام بیعت با امام شهید، مخاره پیام تاریخی همبستگی به جهان و بی‌شک از نشانه‌های مهم استمرار سرمایه اجتماعی جمهوری اسلامی، تعمیق انسجام ملی و پیوند میان مردم و مسئولان نیز تلقی خواهد شد. این مراسم باشکوه ضمن تأکید بر ضرورت حفظ وحدت و انسجام در عرصه عمومی و حکمرانی، حکایت از همگرایی ملی و پرهیز از شکاف‌های سیاسی خواهد داشت. مردم با این حضور ضمن قدردانی و پاسداشت تمام مجاهدت‌های رهبری عزیز و شهیدمان در تاریخ ثبت خواهند کرد که پیروی از ولی برایشان جایگاهی ویژه و بنیادین دارد و تا آخرین نفس نیز پای این اعتقاد خواهند ماند.

مهم‌ترین دستاورد و میراث حکمرانی سیاسی و حتی مذهبی رهبری شهید و عزیزان در عرصه حکمرانی را می‌توان در تلاش برای نهادینه‌سازی الگوی «حکمرانی مبتنی بر استقلال، مردم‌سالاری دینی و عزت ملی» دانست. در این چارچوب، بر تقویت نهادهای حاکمیتی،

افزایش توانمندی‌های راهبردی کشور، حفظ انسجام ملی و کاهش وابستگی به قدرت‌های خارجی تأکید می‌شد. این رویکرد، حکمرانی می‌تواند تأثیر نهایی این مراسم بر افکار عمومی و محاسبات بین‌المللی، نه تنها به میزان مشارکت در آن، بلکه به نحوه مدیریت تحولات پس از آن و استمرار ثبات سیاسی کشور وابسته خواهد بود.

با توجه به شرایط حساس منطقه و تحولات پیش روی کشور، این مراسم به یکی از مهم‌ترین رویدادهای ملی و بین‌المللی تبدیل شده است. پیامی که تشییع باشکوه رهبر شهید انقلاب به افکار عمومی منطقه و جهان مخاره می‌کند، چیست و اثر آن بر تحولات آتی چه خواهد بود؟

در سطح منطقه‌ای، ضمن اینکه بسیاری از کشورها و مردم منطقه متأثر از دکترین منطقه‌ای قائد شهید امت، احساس اعتماد به نفس و عزت نفس پیدا کرده و فهم عمیق دشمن‌شناسی یافتند، این پیام را مخاره خواهد کرد که نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران از انسجام نهادی برخوردار بوده و ضمن توانمندی در ساختارسازی، توانایی مدیریت انتقال قدرت درون ساختاری را با اتکا بر مردم و نهادهای منبث از رأی مردم دارد. این برداشت، به‌ویژه در محیط پرتنش خاورمیانه، می‌تواند بر محاسبات امنیتی و سیاسی بازیگران منطقه‌ای اثرگذار باشد و نشان دهد که سیاست‌های کلان ایران در حوزه‌های راهبردی و منطقه‌ای، صرف‌نظر از تغییرات خاص، بر مبنای چارچوب‌های نهادی ادامه خواهد یافت.

یکی از اقداماتی که نشان‌دهنده فقه پویا در نگاه رهبری شهید بود، توجه به کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و نوآوری بود. این موضوع نشان می‌دهد که ایشان باور داشتند فضای علمی باید باز باشد و امکان طرح دیدگاه‌های جدید وجود داشته باشد. در همایش فقه هنر که ما در محضر ایشان بودیم، ایشان صریحاً تأکید کردند که باید ضمن حفظ انضباط فقهی، هنجارها و چارچوب‌ها، امکان نوآوری نیز وجود داشته باشد

بزرگ‌تر، میدان پیدا می‌کنند؛ نه مصلحت اسلام، نه مصلحت شیعه و نه مصلحت کشور را در نظر نمی‌گیرند. در برنامه‌های صداوسیما هم، با وجود برنامه‌های مثبت، باید دقت شود چه کسانی دعوت می‌شوند و چه ادبیاتی به جامعه منتقل می‌شود. اگر این فضا مدیریت شود و اجازه داده نشود جریان‌هایی که به دنبال اختلاف هستند میدان‌دار شوند، این مراسم می‌تواند بازناب بسیار بزرگی داشته باشد. اصل نمایش یک وحدت بزرگ است که با حضور گسترده مردم محقق شد و شایسته است که از این وحدت حفاظت شود.

آیت‌الله خامنه‌ای جزو فقهای معتقد به فقه پویا بودند. اساساً این نوع فقه ناظر به چه واقعیت‌ها و مصلحت‌هایی است و رهبر شهید چگونه مسیر پویایی فقه پس از رحلت بنیانگذار انقلاب اسلامی را دنبال کردند؟

همان‌طور که اشاره کردید، خود من در ملاقات‌هایی که گاهی با ایشان داشتم، کاملاً احساس می‌کردم که ایشان معتقد به فقه پویا هستند. به نظر من اصلاً ما دو نوع فقه نداریم که بگوییم یک فقه پویاست و یک فقه غیرپویا. آن چیزی که پویا نیست، در واقع فقه حقیقی نیست، بلکه فقه‌نامه‌ست. فقه واقعی باید بتواند هم مبانی، اصول و چارچوب‌های خودش را حفظ کند و هم نسبت به مسائل جدید، نیازهای جامعه و حوادث واقعه پاسخگو باشد. من خاطرات متعددی از ایشان دارم. یکی از اقداماتی که نشان‌دهنده این نگاه بود، توجه به کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و نوآوری بود. این موضوع نشان می‌دهد که ایشان باور داشتند فضای علمی باید باز باشد و امکان طرح دیدگاه‌های جدید وجود داشته باشد. در همایش فقه هنر که ما در محضر ایشان بودیم، ایشان صریحاً تأکید کردند که باید ضمن حفظ انضباط فقهی، هنجارها و چارچوب‌ها، امکان نوآوری نیز وجود داشته باشد. ایشان نگاهشان این نبود که حفظ اصول به معنای توقف و ایستایی باشد، بلکه معتقد بودند فقه باید زنده بماند و با مسائل روز ارتباط داشته باشد. به خاطر دارم در جلسه‌های درباره عدالت صحبت شد و من چند دقیقه درباره آن موضوع صحبت کردم. ایشان فرمودند این بحث بسیار مهم است؛ بحث عدالت و نقش عدالت در فقه. البته ممکن است در برخی مقاطع، بعضی افراد برای مسئولیت‌ها این نگاه به

طور کامل رعایت نشده باشد و افرادی در جایگاه‌هایی قرار گرفته باشند که این نگاه را نداشته‌اند، اما در مجموع نگاه نظری و عملی ایشان همان فقه پویا بود؛ فقهی که هم هنجارهای خود را حفظ می‌کند و هم ناظر به مسائل زمانه است.

در تاریخ معاصر ایران شاهد دوگانه‌هایی در حوزه‌های مختلف بوده‌ایم؛ از دوگانه سنت و تجدد تا ایران و اسلام و تلاش برای تفکیک میان استقلال و آزادی. شما اندیشه‌ها و سلوک رفتاری رهبر انقلاب را در مواجهه با این دوگانه‌ها چگونه ارزیابی می‌کنید؟

شما به موضوع مهمی اشاره کردید. من از فرصت استفاده کنم و بگویم شاید کمتر جامعه‌ای را بتوان پیدا کرد که به اندازه امروز ما گرفتار دوگانه‌سازی شده باشد. دوگانه فقه پویا و فقه غیرپویا، سنت و تجدد، ملیت و مذهب، عقل و نقل و حتی ارتباط و گفت‌وگو در برابر عزت و استقلال، نمونه‌هایی از این موضوع هستند. گاهی این گونه مطرح می‌شود که انسان باید یکی را انتخاب کند و دیگری را کنار بگذارد، در حالی که بسیاری از این دوگانه‌ها واقعی نیستند. برای مثال، امروز بعضی‌ها می‌گویند با عزت و استقلال یا گفت‌وگو و مذاکره؛ در حالی که این دو الزاماً مقابل هم نیستند. همین مسأله ایران و اسلام نیز از ابتدا یک دوگانه‌سازی اشتباه بود. کسانی که این تفکیک را ایجاد کردند، نگاه درستی نداشتند. به نظر من هنر ما نباید دوگانه‌سازی باشد؛ بلکه باید بتوانیم میان ارزش‌ها و نیازهای جامعه جمع کنیم. هر فردی می‌تواند هم استقلال و عزت کشور را بخواهد و هم بر ارزش‌های دینی و اعتقادی خود تأکید کند. البته باید مراقب افراط بود. گاهی به نام ملی‌گرایی، ارزش‌های دینی کنار گذاشته می‌شود و گاهی به نام دفاع از ارزش‌ها، هویت ملی و منافع کشور نادیده گرفته می‌شود. این دوگانه‌سازی‌ها یکی از مشکلات امروز کشور است و رهبر شهید نیز تلاش داشتند با آن مقابله کنند.

شما مهم‌ترین میراث آیت‌الله خامنه‌ای برای ایران و جهان اسلام را چه می‌دانید؟ چرا این مورد را مهم‌ترین میراث می‌دانید؟

میراثی که من می‌توانم به آن اشاره کنم، تلاش برای جلوگیری از دوگانه‌سازی و حرکت به سمت نگاه متعادل است. ایشان هر زمان احساس می‌کردند در موضوعی افراط در حال شکل‌گیری است، تلاش می‌کردند جلوی آن را بگیرند. به نظر من اعتدال و اندیشه معتدل، چه در مسائل فقهی و چه در مسائل سیاسی و اجتماعی، می‌تواند یک میراث مهم باشد. امروز متأسفانه افراطی‌ترین سخنان از دو طرف به نام ایشان ثبت می‌شود. اگر یک اراده جمعی وجود داشته باشد که اجازه ندهد از برخی سخنان و مواضع ایشان برای اهداف خاص استفاده شود، این می‌تواند به حفظ میراث واقعی ایشان کمک کند. در غیر این صورت، ممکن است چیزی که قرار است میراث باشد، به ضد میراث تبدیل شود.

این نگاه، پیشرفت کشور در گرو هم‌افزایی میان نهادهای حکمرانی، مشارکت عمومی و اتکاب به توان داخلی تعریف می‌شد. ارزیابی میزان موفقیت این رویکردها، مانند هر دوره حکمرانی، موضوع بحث و تحلیل‌های متفاوت در میان پژوهشگران و صاحب‌نظران است، اما این مؤلفه‌ها از مهم‌ترین محورهای هستند که در توصیف میراث حکمرانی ایشان مورد اشاره قرار می‌گیرند.

پس از این مراسم تاریخی، مهم‌ترین مسئولیتی که بر دوش قوای سه‌گانه و به‌ویژه مجلس برای صیانت از میراث ایشان و تقویت انسجام ملی قرار دارد، چیست؟ بی‌شک نه تنها این مراسم، بلکه شهادت رهبری شهیدمان و حضور مردم معبوث شده و تربیت یافته در مکتب ایشان، برای تمام مسئولان مسئولیت‌آفرین و تعهدآور خواهد بود. این سرمایه اجتماعی و میزان تعهد و علاقه مردم به قائد شهید نشان می‌دهد مردم به خوبی متوجه دلسوزی اصلی و واقعی هستند. همان‌گونه که حضرت آیت‌الله سیدمجتبی خامنه‌ای رهبر عزیزمان نیز تأکید داشتند، حفظ انسجام ملی نیازمند آن است که همه ارکان حاکمیت با پرهیز از اختلافات سیاسی، هماهنگی در تصمیم‌گیری و اولویت‌بخشی به منافع ملی، زمینه ارتقای اعتماد عمومی و افزایش امید اجتماعی را فراهم کنند. در این میان، مجلس شورای اسلامی نقشی تعیین‌کننده در تبدیل سیاست‌های کلان به قوانین کارآمد، نظارت مؤثر بر اجرای قانون و رفع مسائل تولید، سرمایه‌گذاری و اشتغال دارد. تصویب قوانین پایدار، تقویت شفافیت، مقابله با فساد، حمایت از معیشت مردم و فراهم‌سازی بستر رشد اقتصادی، از مهم‌ترین اقداماتی است که می‌تواند به تحکیم انسجام ملی و افزایش سرمایه اجتماعی بینجامد. علاوه بر این موارد و وظایف مهمی که دولت و دستگاه قضایی نیز برعهده دارند، تداوم حکمرانی کارآمد، حفظ وحدت ملی، تقویت مشارکت عمومی و پاسخگویی مؤثر به نیازهای جامعه نیز توسط تمام مسئولان دارای اهمیت است. هر اندازه قوای سه‌گانه بتوانند با همکاری، مسئولیت‌پذیری و تمرکز بر مسائل اساسی کشور عمل کنند، زمینه حفظ انسجام ملی و استمرار مسیر پیشرفت و ثبات بیش از پیش فراهم خواهد شد.

از نگاه دیگران

گفت‌وگو

- دوشنبه
- ۱۴۰۵ تیر ۱۵
- ۲۱ محرم ۱۴۴۸

- سال
- سی و دوم
- شماره ۹۰۶۵

- Monday
- 6 July 2026
- Vol 9065

بازخوانی الگوی «حکمرانی علمی» رهبر شهید

معمار تحول علمی ایران

تحلیل

علم و فناوری در چهار دهه گذشته، تنها یک حوزه تخصصی در نظام جمهوری اسلامی ایران نبوده، بلکه به یکی از مهم‌ترین عرصه‌های سیاست‌گذاری کلان و اقتدار ملی تبدیل شده است. بررسی روند شکل‌گیری این مسیر نشان می‌دهد که بخش مهمی از تحولات علمی کشور، حاصل نگاه راهبردی رهبر شهید به علم، بوده است؛ نگاهی که از توسعه آموزش عالی فراتر رفت و به طراحی نهاد‌های سیاستگذار، حمایت از نخبگان، توسعه فناوری‌های نوظهور و ترسیم افق‌های بلندمدت برای آینده علمی کشور انجامید. بسیاری از دستاوردهای امروز ما در عرصه علم و فناوری، ریشه در همین شیوه حکمرانی علمی ایشان دارد؛ الگویی که گفت‌وگو، افتاع، آینده‌نگری و حمایت مستمر از جامعه علمی را در کنار سیاست‌گذاری راهبردی قرار داده است.

دکتر محمد رضا مخبر ذوقلی
رئیس فرهنگستان علم

گفت‌وگو با دانشگاه نقطه آغاز یک الگوی حکمرانی

از بزرگ‌ترین نعمت‌های زندگی ام، همکاری نزدیک با رهبر شهید بوده است. بسیاری از ویژگی‌های مدیریتی، اخلاقی و شخصیتی ایشان را نه از طریق نقل دیگران، بلکه از نزدیک و در جلسات تخصصی، کارشناسی و فنی مشاهده کرده‌ام. معتقدم بخش مهمی از آنچه امروز

به‌عنوان سرمایه ملی در حوزه علم و فناوری کشور شناخته می‌شود، ریشه در نگاه راهبردی و آینده‌نگر رهبر شهید دارد و بدون تردید، ایشان «معمار تحول علمی ایران» هستند.

نخستین دیدار من با ایشان به سال ۱۳۵۸ بازمی‌گردد؛ زمانی که فضای دانشگاه‌ها تحت تأثیر جریان‌های مختلف سیاسی قرار داشت. در آن دوران، ایشان هر هفته روزهای دوشنبه از ساعت ۱۰ تا ۱۲ در مسجد دانشگاه تهران حضور می‌یافتند، برای دانشجویان سخنرانی می‌کردند، با حوصله به پرسش‌های آنان پاسخ می‌دادند و در پایان نیز نماز جماعت را در کنار

دانشجویان اقامه می‌کردند و به این ترتیب ارتباط مستقیم و بی‌واسطه‌ای با دانشجویان داشتند. رهبر شهید دانشگاه را محل گفت‌وگو می‌دانستند و معتقد بودند باید با نسل جوان سخن گفت، دغدغه‌های آنان را شنید و با استدلال و منطق به پرسش‌های شان پاسخ داد. در آن سال‌ها، دانشگاه تنها محل طرح پرسش‌های علمی و فرهنگی نبود، بلکه گاه تندترین اعتراض‌ها و شدیدترین انتقادات نیز در جلسات مطرح می‌شد. آنچه بیش از همه برای من شگفت‌انگیز بود، آرامش مثال‌زدنی ایشان در برابر این شرایط بود. نه از شنیدن

سخنان مخالف آزرده می‌شدند و نه اجازه می‌دادند فضای جلسه از مسیر گفت‌وگو خارج شود. ایشان همواره با استدلال، تکیه بر مبانی دینی، استناد به آیات قرآن و روایات و با رویکرد افتاع فکری به پرسش‌ها پاسخ می‌دادند. دفاع مستدل رهبر شهید از شخصیت‌هایی همچون شهید بهشتی، در روزگاری که آماج تهمت‌ها بودند، نشانه شجاعت و صراحت استواری ایشان در دفاع از حق بود. این روحیه در سال‌های بعد نیز استمرار یافت و دیدارهای سالانه ایشان با دانشجویان، استادان و نخبگان،

همواره جلوه‌ای از سعه‌صدر، گفت‌وگوی منطقی و اهتمام به شنیدن دیدگاه‌های مختلف بود.

سیاست‌گذاری علمی از شورای عالی انقلاب فرهنگی تا نقشه جامع علمی کشور

رهبر شهید همواره سه‌موضوع اساسی را به دبیر و اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی یادآور می‌شدند و تأکید داشتند که باید در اولویت قرار گیرد: علم کشور، فرهنگ کشور و تحول در نظام آموزش و پرورش و آموزش عالی. یکی از مهم‌ترین ثمرات این نگاه آینده‌نگر، تدوین «نقشه جامع علمی کشور» بود. ایشان در سال ۱۳۸۵ و در دیدار رؤسای دانشگاه‌ها، برای نخستین بار ضرورت تدوین یک نقشه راه جامع برای علم و فناوری کشور را مطرح کردند.

از دیگر اقدامات راهبردی ایشان، پیشنهاد تبدیل «ستاد انقلاب فرهنگی» به «شورای عالی انقلاب فرهنگی» با حضور رؤسای سه قوه بود؛ اقدامی که نقطه آغاز سیاست‌گذاری منسجم در حوزه علم، فرهنگ و آموزش عالی کشور به‌شمار می‌آید. در نتیجه این شیوه حکمرانی علمی رهبر شهیدمان، تحولات علمی کشور ابعاد گسترده‌ای پیدا کرد. به طوری که در سال‌های نخست انقلاب، کشور حدود ۲۵ تا ۲۶ دانشگاه جامع داشت، اما امروز این تعداد به بیش از ۲۵۰ دانشگاه جامع رسیده است. همچنین شمار مراکز آموزش عالی به حدود دو هزار و ۸۰۰ مرکز افزایش یافته است. در آغاز انقلاب اسلامی، تعداد دانشجویان کشور حدود ۱۷۰ تا ۱۸۰ هزار نفر بود، اما امروز این رقم به بیش از سه میلیون دانشجو رسیده است و تقریباً هیچ رشته تخصصی و دانشگاهی مهمی در جهان وجود ندارد که دانشگاه‌ها و مراکز علمی ایران نسبت به آن بی‌اطلاع باشند یا در آن ورود نکرده باشند.

در دهه نخست انقلاب، نامی از ایران در نظام‌های جهانی ارزیابی علم و فناوری دیده نمی‌شد، اما از دهه ۱۳۷۰ و به‌ویژه در دهه‌های ۱۳۸۰ و ۱۳۹۰، نام ایران در نظام‌های معتبر علمی جهان جایگاه قابل توجهی یافت. امروز، با وجود آن که تنها حدود یک درصد جمعیت جهان در ایران زندگی می‌کنند، نزدیک به دو درصد تولید علم جهان به دانشمندان ایرانی اختصاص دارد. سهم ایران از تولید علم جهان در ابتدای دهه ۱۳۷۰ حدود سه دهم درصد حتی کمتر، بود اما طی سه دهه با جهشی چشمگیر به حدود دو درصد رسید.

حمایت از فناوری‌های جدید از نانو و هوافضا تا زیست فناوری

سرخان مخالف آزرده می‌شدند و نه اجازه می‌دادند فضای جلسه از مسیر گفت‌وگو خارج شود. ایشان همواره با استدلال، تکیه بر مبانی دینی، استناد به آیات قرآن و روایات و با رویکرد افتاع فکری به پرسش‌ها پاسخ می‌دادند. دفاع مستدل رهبر شهید از شخصیت‌هایی همچون شهید بهشتی، در روزگاری که آماج تهمت‌ها بودند، نشانه شجاعت و صراحت استواری ایشان در دفاع از حق بود. این روحیه در سال‌های بعد نیز استمرار یافت و دیدارهای سالانه ایشان با دانشجویان، استادان و نخبگان،

در حوزه هوافضا نیز امروز جمهوری اسلامی ایران به توانایی اعزام موجود زنده به فضا و بازگرداندن سالم آن به زمین دست یافته است؛ دستاوردی که نشان می‌دهد ایران به باشگاه کشورهای صاحب فناوری فضایی پیوسته است. در صنعت هسته‌ای نیز کشور تنها به دانش نظری دست نیافته، بلکه توانمندی‌های فناوریانه، صنعتی و کاربردی گسترده‌ای ایجاد شده است و چنین پیشرفتی بدون معماری، هدایت و مدیریت کلان در عالی‌ترین سطح نظام امکان‌پذیر نبود.

حمایت از زیست‌فناوری نیز از عرصه‌های مورد توجه رهبر شهید بود. تشویق پژوهشگران و نخبگان فعال در این حوزه موجب شد ایران امروز در تولید فرآورده‌های بیولوژیک و به‌ویژه واکسن‌های پیشرفته، در میان ۱۰ تا ۱۲ کشور برتر جهان قرار گیرد؛ در حالی که فناوری تولید واکسن از پیچیده‌ترین فناوری‌های روز دنیا به‌شمار می‌رود.

آینده‌نگری علمی و راهبرد «ایران قوی»

ارتباط مستمر با تشکل‌های دانشجویی، سدال‌آوران المپیاد‌های علمی، رؤسای دانشگاه‌ها، دانش‌آموزان، معلمان و نخبگان، بخش قابل توجهی از برنامه‌های رهبر شهید را تشکیل می‌داد و این نشان می‌دهد که علم و فناوری در منظومه فکری ایشان یک «براهبر» برای اقتدار کشور بود.

ایشان همچنین جمعیت کشور را یکی از مؤلفه‌های اصلی قدرت ملی می‌دانستند و نسبت به نرخ رشد جمعیت توصیه‌های جدی داشتند. از نگاه ایشان، این موضوع باید از مسیر قانون‌گذاری پیگیری شود و مباحث مرتبط با جمعیت نیز در نظام آموزش و پرورش و آموزش عالی مورد توجه قرار گیرد.

رهبر شهید نسبت به علوم نوظهور نیز اهتمام ویژه‌ای داشتند. توجه خاص به توسعه علوم شناختی و پیگیری تدوین ساختار، اساسنامه، تأمین اعتبار و تشکیل ستاد توسعه علوم‌شناختی، نشان‌دهنده نگاه آینده‌ساز و راهبردی ایشان به فناوری‌های نون بود.

پشتیبانی مستمر از مجموعه‌های علمی، زمینه‌ساز دستیابی ایران به جایگاه‌های ممتاز جهانی شد. اگر امروز پژوهشگاه‌های رونب به مرجمی معتبر در حوزه درمان ناب‌اروری و فناوری‌های پیشرفته سلول‌های بنیادی تبدیل شده است، این موفقیت نتیجه همین حمایت‌های راهبردی رهبر شهید از علم و پژوهش است. مسیری که جمهوری اسلامی ایران در عرصه علم و فناوری پیموده، با هدایت و پشتیبانی رهبر شهید شکل گرفته و همین مسیر، مبنای تحقق راهبرد «ایران قوی» است؛ مفهومی که همواره از سوی ایشان مورد تأکید قرار می‌گرفت.

از نگاه رهبر شهید، ایران قوی، ایرانی برخوردار از علوم و فناوری‌های نوپدید، نوظهور و پیشرفته است؛ ایرانی که بتواند در عرصه جهانی رقابت کند، دستاوردهای علمی خود را در اختیار سایر ملت‌ها، به‌ویژه کشورهای اسلامی، قرار دهد و دانشمندیان را ترغیب جهانی‌پرور دهد که علاوه بر حضور مؤثر در مجامع علمی بین‌المللی، کره‌گشای مسائل و نیازهای کشور نیز باشند.

معاصر اشاره می‌کنند. به اعتقاد ایشان، جهان غرب در دوره معاصر با بهره‌گیری از ابزارهای پیشرفته رسانه‌ای، فرهنگی و ارتباطی، به «شبه‌سازی» و «همانندسازی فرهنگی» اصرار می‌ورزد؛ بدین معنا که همه ملت‌ها باید الگوی واحد و از پیش تعیین‌شده‌ای از زیست، فرهنگ و ارزش‌ها را بپذیرند.

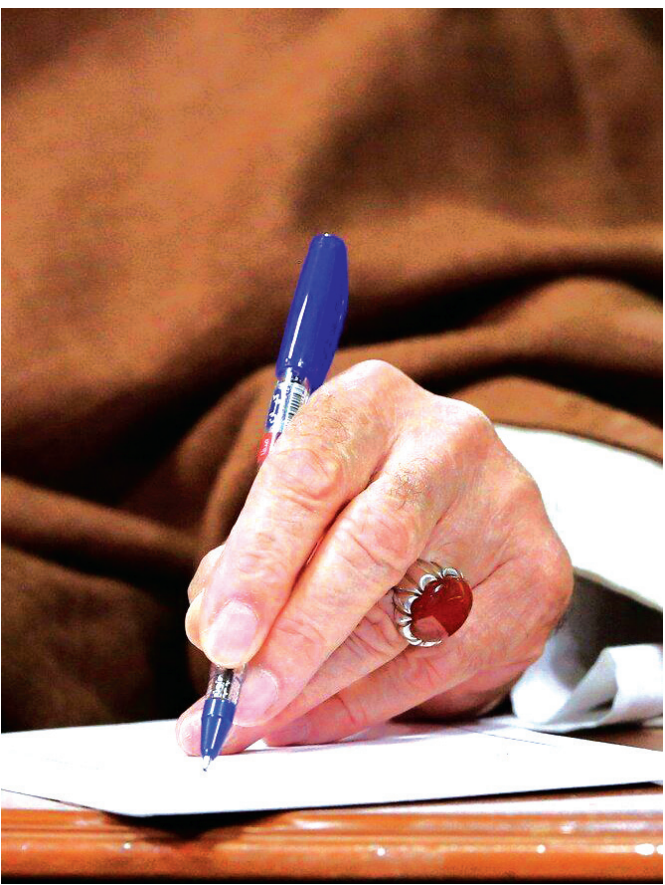
در این میان، یکی از تناقض‌های بنیادین تمدن غرب آن است که در عین ادعای تکرر، تنوع و بلورالیسم، در عمل تک‌رهای واقعی را برنمی‌تابد. تک‌رهای حقیقی، آن دسته از تنوع‌های فرهنگی‌اند که به صورت طبیعی، تاریخی و خودجوش در بستر تمدن‌ها، سنت‌ها، عقاید و فرهنگ‌های اصیل شکل گرفته‌اند؛ اما همین تک‌رهای واقعی، در معرض سرکوب و حذف قرار می‌گیرند. در مقابل، برای پاسخگویی به نیاز انسان معاصر به تنوع، تک‌رهای مصنوعی و برساخته تولید می‌شود؛ آنچه می‌توان از آن به «تک‌رهای قلابی» تعبیر کرد. از همین منظر است که رهبر شهید، تحمیل فرهنگ غربی بر سایر ملت‌ها و کوچک شمردن فرهنگ‌های متساو را «خوشنویی بسیار زاینبار» توصیف می‌کنند. وقتی از خوشنویی سخن گفته می‌شود، نباید ذهن را تنها به جنگ نظامی معطوف کرد. لایه عمیق‌تر و ماندگارتر خوشنوی، خوشنوی فرهنگی است؛ خوشنوی که از طریق رسانه، آموزش، صنعت سرگرمی و نظام تولید علم عمل می‌کند و فرهنگ‌های ریشه‌دار را به حاشیه می‌راند. رهبر شهید در این نامه، دو مؤلفه اساسی فرهنگ مسلط غربی را نیز مورد توجه قرار می‌دهند؛ دو مؤلفه‌ای که به باور ایشان، به شاخص‌های اصلی این فرهنگ تبدیل شده‌اند: پرخاشگری و اصل‌گرایی. توجه به این نکته، برای نحوه مواجهه ما با «دیگری» اهمیت اساسی دارد؛ زیرا نشان می‌دهد عرصه اصلی این رویارویی، پیش از آنکه نظامی باشد، عرصه فرهنگ و معناست.

از گفت‌وگو تا مواجهه فرهنگی

یکی دیگر از ویژگی‌های مهم این نامه‌ها آن است که تصویری یکپارچه و ساده‌انگارانه از این تمدن برعکس، از غرب ارائه نمی‌کنند که

نسبت ما با همه اجزای این تمدن یکسان نیست. از یکسایه‌ها همی رو، مشخص می‌شود با کدام بخش از غرب می‌توان وارد گفت‌وگو شد و کدام بخش موضوع نقد و مواجهه است

همین تفکیک نظری و راهبردی است. یکی از نکات بنیادین در تحلیل گفتمان این نامه‌ها، نسبت «زبان و قدرت» است. این مسئله به تفاوت بنیادین میان نگاه اسلامی و نگاه غربی به نسبت زبان و قدرت بازمی‌گردد. در فرهنگ غربی، به‌ویژه در الگوی آمریکایی، قدرت از طریق زبان «و انموده‌هایی» رامی‌آفریند و بدون پشتوانه حقیقی، واقعیت‌هایی را برمی‌سازد. به تعبیر برخی از اندیشمندان، از جمله بودی‌را، این فرآیند به تولید «وانموده‌ها» می‌انجامد و قدرت از همین مسیر اعمال می‌شود.

نظامی که قدرت، انسانیت‌زدایی و معنازدایی می‌کند، امر قدسی را نفی می‌کند و حتی در ساحت مادی نیز ارزش‌های انسانی را از معنا تهی می‌سازد، تنها گروهی که همچنان امکان عاملیت دارد و می‌توان بر پایه مشترکات انسانی با او وارد تعامل و هم‌فرازی شد، جوانان هستند. به تعبیر ادبیات دینی، جوان همچنان از فطرتی سالم برخوردار است، هرچند بمباران اطلاعاتی سنگینی را تحمل می‌کند. او پیوسته در معرض انبوهی از اطلاعات نادرست، روایت‌های جهت‌دار و مدیریت افکار عمومی قرار می‌گیرد؛ به‌گونه‌ای که اساساً فرصت اندیشیدن در دست دربارۀ حقیقت اسلام را نمی‌یابد. در چنین وضعیتی، تنها گروهی که هنوز می‌تواند از حداقلی از عاملیت برخوردار باشد و این امکان وجود دارد که لایه‌های فطری انسانیت سرکوب شده در او دوباره فعال شود، جوانان هستند.

از همین رو است که مخاطب این نامه‌ها، جوانان قرار می‌گیرند؛ جوانانی که نه تنها در برابر ما نیستند، بلکه رهبر شهید، آنان را دارای فطرتی می‌داند که نقاط اشتراک فراوانی با ما دارد. از این منظر، سواد «زبان قدرت» رهبر شهید در حقیقت، می‌تواند این ظرفیت فطری را مخاطب قرار دهد، آنان را متوجه حقیقت سازد و به میدان کنش آگاهانه وارد کند.

طریق ابزارهای رسانه‌ای، آموزشی و فرهنگی خود این هماهنگی را ایجاد می‌کند. از این منظر، امپریالیسم فرهنگی از امپریالیسم اقتصادی اهمیت بیشتری دارد؛ زیرا الگوی اقتصادی یا نظامی که غرب، به‌ویژه آمریکا، درصدد تحمیل آن بر سایر کشورهاست، تنها زمانی می‌تواند موفق باشد که پیش‌تر انسان‌ها از حیث فرهنگی منقاد شده باشند و امپریالیسم فرهنگی مأموریت خود را انجام داده باشد.

چهره‌سازی نمادینی که آمریکا از خود در رسانه‌ها ارائه می‌دهد، خود منشأ تولید قدرت نظامی و اقتصادی برای او می‌شود. حتی دلار که نماد قدرت اقتصادی در نقطه‌ای متمرکز می‌شود، اما قدرت فرهنگی در جای دیگری شکل می‌گیرد و همین گسست، بحران‌ها و خلأهای جدیدی را پدید آورده است. در چنین شرایطی، آمریکا آخرین سنگر خود را در «امپریالیسم فرهنگی» حفظ می‌کند. البته فرهنگ در اینجا به معنای متعالی آن نیست، بلکه مقصود، مجموعه‌ای از وانموده‌ها، نشانه‌ها و برساخت‌هایی است که ریشه‌های در حقیقت ندارند و برساخت‌هایی صرفاً موهوم و اعتباری‌اند.

هجوم نرم پروژه همانندسازی فرهنگی

رهبر شهید در نامه سال ۱۳۹۴، پس از طرح مسأله تروریسم و اشاره به نقطه اشتراک ما و جوانان غربی در مبارزه با آن، به مسأله‌ای بنیادین توجه می‌دهند. ایشان یادآور می‌شوند که فرهنگ‌ها کوچک، بومی و محلی که هر یک دارای تاریخ، هویت و استقلال فرهنگی ویژه خود هستند، زیر فشار یک امپریالیسم فرهنگی، به تدریج در حال فرسایش و نابودی‌اند. ایشان تصریح می‌کنند: «متأسفانه این ریشه‌ها، طی سالیان متمادی، به تدریج در اعماق سیاست‌های فرهنگی غرب نیز سوخ کرده و یک هجوم نرم و خاموش را سامان داده است. این هجوم نرم، حتی خود جوان غربی را نیز قربانی کرده است.»

رهبر شهید با اشاره به گسترش اسلام‌هراسی و فعالیت‌های تروریستی در کشورهای غربی، یادآور می‌شوند که بسیاری از ملت‌های جهان به فرهنگ‌های بومی و ملی خود افتخار می‌کنند؛ فرهنگ‌هایی که در عین بومی‌ی و زایش، طی قرن‌ها حیات بشری را تقویت کرده‌اند و جهان اسلام نیز از این قاعده مستثنا نیست.

خوشنوی پنهان فرهنگ غرب

رهبر شهید در ادامه این نامه، به یکی از مهم‌ترین سازوکارهای امپریالیسم فرهنگی در جهان

تحلیل گفتمان نامه‌های رهبر شهید به جوانان غربی

رمزگشایی از یک نفوذ کلام

تامل

در سنت اندیشه اسلامی، نامه‌نگاری هیچ‌گاه صرفاً شیوه‌ای برای انتقال پیام یا اعلام موضع نبوده؛ بلکه در مقاطع گوناگون تاریخ اسلام، به‌مثابه ابزاری برای انتقال اندیشه و سیاست، ایفای نقش کرده است. از همین منظر، نامه‌های رهبر شهید، حضرت آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای، خطاب به جوانان غربی را نیز می‌توان بخشی از یک گفت‌وگوی فرهنگی دانست که می‌کوشد از سطح منازعات سیاسی روز عبور کند و مخاطب خود را به تأمل درباره بنیان‌های فکری و فرهنگی جهان معاصر فراخواند.

اهمیت این نامه‌ها تنها در انتخاب مخاطب یا موضوع آنها نیست؛ بلکه در دستگاه مفهومی است که بر اساس آن تنظیم شده‌اند. در این دستگاه، نسبت «حقیقت و قدرت»، جایگاه «زبان» در تولید قدرت، مسأله «امپریالیسم فرهنگی»، امکان گفت‌وگو با انسان معاصر و مرزبندی میان ملت‌ها و ساختارهای سلطه، همگی در قالب منظومه‌ای منسجم از اندیشه سیاسی و فرهنگی صورت‌بندی می‌شوند. از این رو، این نامه‌ها را باید فراتر از یک متن سیاسی یا دیپلماتیک، سندی نظری برای تبیین نوع مواجهه فرهنگی جمهوری اسلامی با غرب مدرن دانست.

دکتر محمد وحید سهیلی
استاد فلسفه علوم اجتماعی و مدیر گروه غرب‌شناسی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

رهبر شهید، طی پانزده سال اخیر، چندین نامه خطاب به جوانان غربی نگاشته‌اند که آخرین آنها در اوج تحولات فلسطین و غزه منتشر شد. الگوی سیاست‌ورزی از طریق نامه‌نگاری، سابقه‌ای دیرینه در سنت علمای اسلام دارد. برای نمونه، شیخ الشریعه اصفهانی در سال ۱۳۳۸ قمری، نامه‌ای خطاب به فرماندار انگلیسی عراق نوشت و با استناد به ارزش‌های انسانی، عدالت و آزادی عقیده، در برابر استعمار انگلیس ایستاد. این نامه‌ها، گاه جنبه دفاعی داشته‌اند و گاه ماهیتی تهاجمی یافته‌اند و مخاطبان آنها نیز شخصیت‌های فرهنگی، سیاسی و حتی نمایندگان فرهنگ و تمدن غرب مدرن بوده‌اند.

راز نفوذ زبان حقیقت

یکی از نکات بنیادین در تحلیل گفتمان این نامه‌ها، نسبت «زبان و قدرت» است. این مسئله به تفاوت بنیادین میان نگاه اسلامی و نگاه غربی به نسبت زبان و قدرت بازمی‌گردد. در فرهنگ غربی، به‌ویژه در الگوی آمریکایی، قدرت از طریق زبان «و انموده‌هایی» رامی‌آفریند و بدون پشتوانه حقیقی، واقعیت‌هایی را برمی‌سازد. به تعبیر برخی از اندیشمندان، از جمله بودی‌را، این فرآیند به تولید «وانموده‌ها» می‌انجامد و قدرت از همین مسیر اعمال می‌شود.

آخرین سلام در مصلاهی بیدار

روایت مسافر جاده اندوه از دومین روز وداع و اقامه نماز بر پیکر رهبر شهید

گزارش

یکشنبه ۱۴ فروردین ۱۴۰۵، پایتخت دیگر با معیارهای خط کشی شده روزهای معمولی سنجیده نشد. اگر روز نخست وداع، روز شوک، آوار خبر و هجرت سراسیمه مسافران به سمت مرکز بود، روز دوم مصلاهی امام خمینی، تجسم عینی یک «ایران مینیاتوری» شد که زیر آفتاب سوزان تیرماه خط بست. منزل دوم این سفرنامه، پنجاهی است به چند ساعت بیداری مطلق؛ از تلاقی زمزمه‌های بامدادی هیات‌های عزاداری در حاشیه شبستان تا تائید شماری نفسگیر برای تکبیر ساعت هشت صبح. این بار خبری از توصیف ترمینال‌ها و گره‌های ترافیکی جاده نیست؛ این بار خود شهر، آدم‌ها و نشانه‌های بومی شان روی کاغذ آمده است. بامدادی که به اقامه نماز صبح متصل شد، شروع بازخوانی یک پرورده عاطفی و حماسی میان مردم و رهبر شهید ایران بود. آنچه روز دوم وداع را از روز نخست متمایز می‌کند، بومی شدن چهره پایتخت در هجوم لهجه‌ها و اصالت‌هاست. خیابان‌های میرعماد، مفتاح، علی‌اکبری، صابونچی و خرمشهر، دیگر معابر اداری و تجاری همیشگی نبودند؛ پیاده‌روها به سفره‌های اشتراکی صبحانه‌ای تبدیل شدند که در آن نان محلی قزوین یا چای داغ پیرمرد تبریزی و صلوات زائران غریب تعارف می‌شد. لبه چادرهای گل آلود زبانی که از روستاهای دوردست لرستان و خطوط پایین دست جغرافیا خود را رسانده بودند، در کنار لباس‌های سوزن‌دوزی شده بلوچ و روسری‌های بلند ترکمن، یک آرایش بی نظیر ملی ساخته بود.

ساعت صف‌های روایت اما، رأس ۸ صبح کوک و طنین «الله‌اکبر» به تمام معابر اطراف ستیجاق شد. جاده‌ها هنوز مسافر سرریزی می‌کردند؛ گویی پایتخت یکپارچه سجاده شده بود. مرد و زن، از هویزه تا بزرگراه سلیمانی صف کشیدند تا زیر آفتاب داغ تیرماه، شاهد سه نوبت اقامه نماز بر پیکر رهبر شهید انقلاب و خانواده‌اش باشند. از همین رو، روایت امروز، گزارش فرسنگ‌های بی قراری است؛ جایی که آیه «لا تعلم منه إلا خیرا» طنین انداز شد و تهران برای آخرین بار با آستان و سایه‌بان‌ش، رهبر شهید را در آغوش کشید.

مصلاهی دیشب نخواست؛ از مرثیه‌خوانی بامدادی هیات‌ها تا طنین «ای ایران» در تقاطع خرمشهر. روایت پیش رو مرور همین ساعاتی است که خیابان‌های پایتخت به هم گره خوردند تا نمازی به شکوه یک ملت برپا شود...

شبستان حزن و گریه
ساعت ۲۳:۰۰ شنبه شب و آخرین ساعات اولین روز وداع است، اما جمعیت نرفت. مصلاهی بیدار است. هیات‌های عزاداری پایتخت خط بسته‌اند. اتمسفر، مالا مال از حزن و گریه. مرثیه‌سرایی مباحان در رثای آقای شهید ایران. طنین سه شعار تک‌ضربه‌ای زیر طاق‌ها: «حیدر حیدر»، «لیلیک یا خامنه‌ای» و «بیعت یا حسین است».

با حسین بیعت یا حسین است. ساعت ۲۳:۰۰ بامداد یکشنبه است و مباحی‌ها همچنان ادامه دارند؛ یک ساعت مانده به اذان صبح اما کسی به ساعت نگاه نمی‌کند. قلم روی کاغذ می‌دود؛ دفترچه یادداشت‌نماک از دم شرعی شبستان است. اینجا شب و روز یکی شده است.

خط زمان شب
ساعت ۲۴:۰۰ شنبه - هیات‌های عزاداری زیر نور زرد مصلاهی **نشانه:** بیرق‌های سیاه هجرت. **واکنش جوانی با پیراهن منگی خاکی:** فردا دستم به تابوت نمی‌رسد، امشب باید حق فرزندی را دادکم

سپیده‌دم سرخ
ساعت ۴:۱۵ صبح طوفان جمعیت آرام نگرفته است. دومین روز رسیده و مراسم به لحظه اذان و نماز جماعت مشتاقان قفل شده است. نماز صبح اقامه می‌شود. نه یک نماز معمولی، چهارگوشه مسیرهای منتهی به مصلاهی سجاده به سجاده متصل است.

خونخواهی در مه‌بانگ صبح
سرود ملی پخش می‌شود. انگار فریادها سقف شبستان‌ها را می‌شکافد: «مرگ بر آمریکا»، «مرگ بر اسرائیل»، «ای پسر فاطمه منتقم شمایم». مردمی که فریضه صبح را به جا آورده‌اند، حالا خواستار خونخواهی از قاتلان رهبر شهید هستند.

وقتی پایتخت بومی می‌شود
پایتخت امروز لهجه تهران ندارد. تنوع پوشش‌ها، یک جغرافیای زنده از گل ایران ساخته است. زبانی با چادرهای سنتی قشقایی، دخترانی با روسری‌های بلند ترکمنی و پیرمردانی با جلیقه‌های سوزن‌دوزی شده بلوچی. در لاین زنان، لبه چادر زبانی که از روستاهای دورافتاده لرستان آمده‌اند، هنوز که‌ها

کلی خشک شده ولایتشان را دارد. آن‌ها راه طولانی را پیاده یا با مینی‌بوس آمده‌اند؛ بدون تجمعات، بدون پزه‌های شهری. با همان اصالت عریبان خاک و رنج. این چادرهای گل‌آلود، شناسنامه وفاداری خطوط پایین دست این جغرافیاست.

مهمانان غریب جاده
در ورودی‌های خیابان مفتاح لهجه‌ها در هم گره خورده‌اند. ترکیب صدای گیلکی، کردی، عربی، خوزستانی و بلوچی. این‌ها مسافراتی هستند که کل شب را در اتوبوس یا با ماشین شخصی در جاده بوده‌اند. بوتین‌ها و کفش‌های خاک‌گرفته، ساک‌های مسافرتی کوچک روی دوش و پتوهای مسافرتی تا شده زیر بغل. خستگی ۳۰۰ یا ۴۰۰ کیلومتر رانندگی و بی‌خوابی در چهره‌ها دود می‌زند، اما چشم‌ها بیدارند. زائران غریب، آدرس مصلی را نمی‌پرسند؛ کافی است سیل پیراهن مشکی‌ها را تعقیب کنند. تهران امروز خانه‌شان شده است.

طوفان هشت صبح: نمازی به شکوه ایران
با روشن شدن هوا موج خروشان در حرکت است. نه از سر تکلیف، از عمق جان. ظرفیت مجموعه‌های فرهنگی، ورزشی و بوستان‌ها تحت عنوان «زائرشهر» بر مسافران شهرهای دیگر است. پایتخت جاساز کرده است. انگار جغرافیای سوگ تقسیم‌بندی شده است. خیابان‌ها مهندسی شده‌اند. قنبرزاده تا تقاطع خرمشهر و خود خرمشهر تا هویزه: محل حضور مردان و بخش شمالی خیابان قنبرزاده تا بزرگراه شهید سلیمانی به محل حضور زنان اختصاص داده شده است.

تمثال‌های رهبر شهید به نشانه‌هایی در دستان مردم بدل شده است. ساعت ۷:۴۵ صبح می‌رسد در صحن مصلی، سرود «ای ایران ایران» طنین انداز می‌شود. فضا مملو از حس وطن‌پرستی است و هر لحظه تراکم جمعیت بیشتر می‌شود. شبستان و صحن پر است. جمعیت سرریز شده به خیابان‌های اطراف: مفتاح، قنبرزاده، صابونچی و میرعماد مهمان آنهاست. ساعت ۸:۰۰ صبح صدای تکبیر جمعیت به آسمان می‌رسد. طنین «الله‌اکبر» در همه این خیابان‌ها می‌پیچد. آیین نماز آغاز می‌شود. سه نوبت اقامه سرخ؛ نوبت اول بر پیکر رهبر شهید، نوبت دوم بر پیکر شهید سیدیه بشری حسینی خامنه‌ای، شهید مصباح‌الهدی باقری و شهید زهرا حداد عادل و نوبت سوم بر پیکر زهرا محمدی گلپایگانی، نوه خردسال رهبر شهید.

نوبت به نماز سوم که رسید انگار وقت خواندن مرثیه برای کوچک‌ترین مسافرسید. نگاه‌ها به سمت تابوت کوچک می‌چرخد. حجم غریب این قاب، سینه را سنگین می‌کند. تابوت کوچکی در کنار پیکرهای بزرگ روی جایگاه قرار می‌گیرد؛ زهرای خردسال، نواده رهبر شهید. در بخش زنان، زنگ گریه‌ها تغییر می‌کند؛ مادرانی که فرزندان همسن او را در آغوش دارند، را روی صورت می‌کشند. پچ‌پچ روضه حضرت علی‌اصغر (ع) خودجوش در لاین بزرگراه سلیمانی می‌پیچد. خبرنگاران خارجی دوربین‌ها را به سمت زمین می‌گیرند؛ گویی تحمل این شات سرخ برای لنزها هم سخت است. «ایات الله جعفر سبحانی» به عبارت «اللهم إنا لا تعلم منه إلا خیرا» می‌رسد؛ جمله‌ای

ساعت ۷:۰۰ صبح قفل گیت‌های قنبرزاده باز می‌شود. خادمان راهنما با کاورهای شبرنگ و پرچم‌های کوچک سبز، سیل جمعیت را کانال‌کشی می‌کنند. بلندگوهای بیرونی مدام مسیر زنان و مردان را تکرار می‌کنند، اما جمعیت آن قدر متراکم است که صف‌ها خودجوش شکل می‌گیرند. زیراندازها، حصیرها و حتی روزنامه‌های صبح تهران روی آسفالت پهن می‌شوند. با فاصله‌های کم، گلبنیک‌های سیار هلال احمر هم مستقر شده است؛ پزشکان داوطلب با سرم و فیکساتور در دست، میان صفوف چرخ می‌زنند تا آفتاب زودرس تیرماه کسی را زمین نزند. ویلچرها نیز در لاین‌های اضطراری پشت سر هم قطار شده‌اند.

پیاده‌روهای تقاطع خرمشهر
ساعت ۷:۳۰ یکشنبه: خیابان قنبرزاده قبل است **تصویر ملموس:** پیرمردی تسبیح به دست آسفالت را پاک می‌کند تا سجاده پهن کند **دریچه:** زنی جلیقه خیس از اشک را روی صورت نوزادش کشیده تا آفتاب تیر آزارش ندهد

آمار و اسکان زائرشهرها
کد: اسکان هزاران مسافر غریب در مجموعه‌های ورزشی و بوستان‌های تهران **پلاکاره برتر:** فرزندان جاده‌ها رسیده‌اند

ساعت ۹:۱۵ صبح آفتاب تیرماه بی‌رحمانه روی سر شهر می‌تابد. آسفالت داغ شده است. اما در جاده‌ها جوی‌های آب می‌ریزد. مردم با کلاه و کلاه‌سازهای رنگارنگ در جاده‌ها می‌دویدند. مردمی که فریضه صبح را به جا آورده‌اند، حالا خواستار خونخواهی از قاتلان رهبر شهید هستند.

ساعت ۹:۱۵ صبح آفتاب تیرماه بی‌رحمانه روی سر شهر می‌تابد. آسفالت داغ شده است. اما در جاده‌ها جوی‌های آب می‌ریزد. مردم با کلاه و کلاه‌سازهای رنگارنگ در جاده‌ها می‌دویدند. مردمی که فریضه صبح را به جا آورده‌اند، حالا خواستار خونخواهی از قاتلان رهبر شهید هستند.

ساعت ۹:۱۵ صبح آفتاب تیرماه بی‌رحمانه روی سر شهر می‌تابد. آسفالت داغ شده است. اما در جاده‌ها جوی‌های آب می‌ریزد. مردم با کلاه و کلاه‌سازهای رنگارنگ در جاده‌ها می‌دویدند. مردمی که فریضه صبح را به جا آورده‌اند، حالا خواستار خونخواهی از قاتلان رهبر شهید هستند.

سفرنامه وداع

گزارش

دوشنبه ۱۵ تیر ۱۴۰۵ شماره ۲۱ معزم ۱۴۴۸

سال سی و دوم شماره ۹۰۶۵

Monday 6 July 2026 Vol 9065

نگاهی آماری به سفرهای استانی آیت‌الله خامنه‌ای

حذف فاصله‌های جغرافیایی با حضور آقای شهید در میدان

تشیع رهبر شهید سه‌شنبه از چمران تا حرم حضرت معصومه (س)

قم- کمیته اطلاع‌رسانی مراسم تشیع «رهبر شهید» با صدور اطلاعیه‌ای اعلام کرد آیین تشیع و بدرقه پیکر ایشان طبق برنامه در شهر قم برگزار خواهد شد. بر اساس این اطلاعیه، مراسم از ساعت ۵ صبح روز سه‌شنبه ۱۶ تیر ۱۴۰۵ با اقامه نماز برپیکر در صحن مسجد مقدس چمران آغاز می‌شود و سپس شرکت کنندگان از مسیر بلوار پیامبر اعظم (ص) تا حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه (س) پیکر را تشیع خواهند کرد. در این بیانیه با تأکید بر جایگاه «رهبر شهید» و نقش ایشان در هدایت انقلاب اسلامی، از مردم برای حضور گسترده، حفظ نظم و همکاری با عوامل اجرایی دعوت شده است. همچنین اعلام شده مسئولان استان قم با مشارکت دستگاه‌های مختلف و همراهی گروه‌های مردمی، تمهیدات لازم را برای برگزاری هرچه باشکوه‌تر این مراسم تاریخی فراهم کرده‌اند. کمیته اطلاع‌رسانی ابراز امیدواری کرده است این آیین با حضور گسترده مردم، جلوه‌ای از همبستگی، احترام و ارادت شرکت‌کنندگان به «رهبر شهید» را به نمایش بگذارد.

حرم رضوی با فضاآرایی و طنین «باید برخاست» مهیای وداع شد

مشهد- حرم مطهر رضوی در آستانه برگزاری آیین وداع با رهبر شهید انقلاب، با اجرای گسترده برنامه‌های فضاآرایی، سیاه‌پوشی و نصب آثار محبیطی، چهره‌ای متفاوت به خود گرفته است. این اقدامات با هدف ایجاد فضایی متناسب با مراسم سوگوار و انتقال پیام‌های فرهنگی و مذهبی به زائران داخلی و خارجی انجام شده است. بر اساس اعلام مسئولان، در این طرح بیش از دو هزار متر کتیبه و پرچم مشکی در صحن‌ها، رواق‌ها و ورودی‌های حرم نصب شده است. همچنین حدود ۲۰۰ متر دیوارپوش با تصاویر و مضامین مرتبط با حضور رهبر شهید در حرم رضوی طراحی و اجرا شده که بخشی از هویت بصری این مراسم را تشکیل می‌دهد. یکی از محورهای اصلی فضاآرایی، استفاده از شعار «باید برخاست» است که در قالب ۱۴۰ تابلو استند در نقاط مختلف حرم جانمایی شده و به سه زبان عربی، اردو و انگلیسی نیز ترجمه شده است تا زائران غیرایرانی نیز مخاطب این پیام باشند. این استندها علاوه بر تصاویر رهبر شهید، شامل تصاویری از امام خمینی (ره) نیز هستند و بر تداوم آرمان‌های انقلاب اسلامی تأکید دارند. در بخش دیگری از این برنامه، چهار دیوارنگاره بزرگ در ورودی‌ها و صحن‌های اصلی حرم نصب یا در حال آماده‌سازی است. این آثار با بهره‌گیری از مضامین مذهبی، قرآنی و انقلابی، فضای مراسم را تکمیل کرده و جلوه‌ای ویژه به محیط حرم بخشیده‌اند. همچنین کتیبه‌ای با عبارت «خادم خورشید به آغوش حرم باز آمد» در ایوان طای صحن انقلاب اسلامی نصب خواهد شد که از مهم‌ترین نمادهای این فضاآرایی به شمار می‌رود. مسئولان آستان قدس رضوی هدف از اجرای این برنامه را ایجاد فضایی مناسب برای بزرگداشت این مناسبت، تقویت حال و هوای معنوی زائران و ثبت روایتی ماندگار از این رویداد تاریخی عنوان کرده‌اند. به گفته آنان، ترکیب عناصر سنتی سوگوار با جلوه‌های نوین هنر محبیطی، زمینه انتقال پیام این مراسم به مخاطبان گسترده‌تری را فراهم کرده و سیمای حرم رضوی را برای برگزاری آیین وداع آماده ساخته است.

کاروان «میناب ۱۶۸»

از هرمزگان به تهران رسید

بندرعباس- هزاران نفر از مردم استان هرمزگان در قالب کاروان «میناب ۱۶۸» برای حضور در مراسم تشیع رهبر شهید عازم تهران شدند. این اعزام با استفاده از قطارهای فوق‌العاده، ناوگان اتوبوسی و خودروهای شخصی انجام شده و تمامی شهرستان‌های استان در آن مشارکت دارند. براساس اعلام ستاد تشیع رهبر شهید در هرمزگان، نام «میناب ۱۶۸» به یاد ۱۶۸ دانش‌آموز، معلمان و والدین جان باخته در حمله به مدرسه شجره طیبه برای این کاروان انتخاب شده است. اعزام زائران از نقاط مختلف استان از روز جمعه آغاز شده و تا روزهای آینده ادامه خواهد داشت. نخستین گروه از زائران روز جمعه با یک قطار فوق‌العاده به ظرفیت ۴۳۰ نفرهای تهران شدند. همچنین روز شنبه دوام قطار دیگری با ظرفیت حدود ۴۰۰ نفر از استان به مقصد تهران حرکت کردند تا بخشی از متقاضیان حضور در مراسم را جابه‌جا کنند. ادامه اعزام زائران از سراسر هرمزگان هم‌زمان با اعزام ریلی، ۵۰ دستگاه اتوبوس از ۱۳ شهرستان هرمزگان نیز با ظرفیت نزدیک به ۲ هزار نفر، زائران را به تهران منتقل می‌کنند. به گفته مسئولان، این ناوگان طی دوروز آینده نیز روند انتقال متقاضیان را ادامه خواهد داد. علاوه بر ناوگان حمل‌ونقل عمومی، شمار زیادی از شهروندان هرمزگانی نیز با خودروهای شخصی عازم تهران شده‌اند. بر اساس اعلام ستاد تشیع، بخشی از زائران به‌صورت خانوادگی در این مراسم حضور خواهند یافت. فرشادمحمدی، سخنگوی ستاد تشیع رهبر شهید در هرمزگان با اشاره به حجم بالای اعزام‌ها، از زائران خواست پیش از سفر در سامانه «زائر قائد» ثبت‌نام کنند. وی اعلام کرد ثبت‌نام در این سامانه با هدف برنامه‌ریزی برای ارائه خدمات رفاهی، اسکان و هماهنگی‌های اجرایی در تهران انجام می‌شود. به گفته این مقام مسئول، ثبت اطلاعات زائران امکان مدیریت بهتر خدمات و ساماندهی حضور شرکت‌کنندگان در مراسم را فراهم می‌کند و از متقاضیان خواسته شده است پیش از عزیمت، مراحل ثبت‌نام را تکمیل کنند. برنامه اعزام کاروان «میناب ۱۶۸» با همکاری دستگاه‌های اجرایی و بخش حمل‌ونقل استان اجرا شده و قطارها، اتوبوس‌ها و خودروهای شخصی در انتقال زائران مشارکت دارند. مسئولان استان اعلام کرده‌اند روند اعزام‌ها مطابق برنامه ادامه خواهد یافت و تمهیدات لازم برای حضور زائران هرمزگانی در مراسم تشیع پیش‌بینی شده است.

گزارش

گروه ایران زمین / بین پشت میز نشینی مسئولان

در پایتخت تا زندگی در دل روستاهای دورافتاده، فقط چند صد کیلومتر فاصله نیست؛ یک دنیا تفاوت است. رهبر شهید با انجام بیش از ۲۰۰ سفر استانی، شیوه راهبردی امور مرتبط با استان‌ها را تغییر داد. این سفرها نه برای نمایش، که برای بازگشایی گره‌های کور توسعه بود. او به جاده‌های خاکی بشناگرد، نهبندان و دشت‌های تشنه سیستان رفت تا با دیدن واقعیت‌های میدانی، مصوبات حیاتی را شخصاً راهبری کند. حالا که در آستانه وداع با او هستیم، بازخوانی این مسیر نشان می‌دهد که چگونه نگاه میدانی ایشان، نه تنها زیرساخت‌های ایران را متحول کرد، بلکه «وحدت» را از یک شعار به یک باور عمومی بدل ساخت. از آمار تا واقعیت؛ وقتی محرومیت در اولویت نشست، عدالت در قاموس رهبر شهید، یک واژه انتزاعی نبود؛ بلکه مجموعه‌ای از ردیف‌های بودجه‌ای بود که سرانجام به خانه‌های مردم می‌رسید. اگر بخوایم عمق این تغییر را در قالب اعداد بررسی کنیم، شاخص‌های رفاه عمومی گویای همه چیز است. در اوایل دهه هشتاد، شبکه گازرسانی به روستاها محدود به ۴ هزار نقطه بود؛ اما امروز این عدد به ۳۵ هزار روستا رسیده است. این جهش آماری، نه صرفاً ناشی از یک سیاست دولتی، بلکه معلول پیگیری‌های مستمر ایشان در جریان دیدارهای استانی بود. ایشان در هر سفر، شخصاً لیست روستاهای محروم را بررسی می‌کردند و به وزرا دستور می‌دادند که عدالت جغرافیایی نباید فدای هزینه‌های بالای انتقال شبکه شود. همین نگاه در نوسازی مدارس نیز جاری بود. ایشان در سفر به مناطق مرزی، دانش‌آموزانی را در کلاس‌های کانکسی می‌دیدند، فوراً دستوری برای جایگزینی ۱۵ هزار کلاس درس غیراستاندارد صادر می‌کردند. این‌ها تنها عدد و رقم نیستند؛ این‌ها نشان‌نامه یک تغییر بزرگ در تاریخ معاصر ایران هستند. این نگاه عدالت‌محور،

تمام مناطق کشور را در بر گرفت و از شمال تا جنوب، چرخه پروژه‌های عمرانی را که سال‌ها در کشوی میز مدیران خاک می‌خورد، به حرکت درآورد.

روایت مدیران از شکستن سد بوروکراسی برای هر استانداری، حضور ایشان در استان، هم فرصتی بزرگ بود و هم آزمونی دشوار. یکی از استانداران سابق ایلام تعریف می‌کند: «وقتی ایشان به استان می‌آمدند، گزارش‌های کلیشه‌ای ما را نمی‌پذیرفتند. ایشان گزارش‌های میدانی خودشان را داشتند و پیش از آنکه جلسه شروع شود، می‌دانستند کجا تعلق شده است.» این حضور، در زمان حوادث غیرمترقبه نیز حکم «شوگ الکتریکی» را برای آسیب‌دیده در سیل، استاندار یکی از استان‌های آسیب‌دیده در سیل، می‌گوید: «ما برای گرفتن مجوز تجهیزات سنگین مهندسی شاید هفته‌ها باید نامه می‌زدیم، اما در همان نیم‌ساعت حضور ایشان، تمام دیوارهای اداری فرو ریخت. ایشان به ما یاد دادند که در زمان مشکلات، مردم باید حضور دولت را با گوشت و پوست خود حس کنند.» این سبک مدیریت، استانداران دولت‌های مختلف را به این نتیجه رساند که اگر می‌خواهند بودجه بگیرند، باید «لحن مطالبه‌گرهبری» را در جلسات ملی به کار بگیرند.

سیستان و بلوچستان: دروازه طلایی توسعه

در این میان، سیستان و بلوچستان روایت توسعه متفاوتی دارد. جایی که پروژه عظیم «انتقال آب از دریای عمان»، نه تنها یک طرح عمرانی، بلکه عنوان حیاتی‌ترین سند برای «ماندگاری جمعیت» در مرزهای شرقی ایران، با پیگیری شخص ایشان کلید خورد. این خوب می‌دانستند که اگر آب نماند، امنیت پایدار نیز معنا نخواهد داشت. همچنین، تکمیل خط ریلی «چابهار-زاهدان» آرزوی دیرینه‌ای بود که با دستورات صریح ایشان در جریان سفرهای استانی، از یک پروژه گند و

فرسایشی به یک کارگاه بزرگ ملی تبدیل شد. اما فراتر از بتن و آهن، آنچه در این دیوار بیش از هر چیز نمایان بود، پیوند عمیق ایشان با مردم غیور سیستان و بلوچستان بود؛ دیدارهایی که در آن با خانواده‌های شهدای اهل سنت، عهد اخوتی بستند که دشمنان وحدت را در رسیدن به اهداف تفرقه‌افکنانه‌شان مایوس کرد. ایشان به مدیران استانی آموختند که سیستان و بلوچستان، نه حاشیه کشور، بلکه دروازه طلایی توسعه ایران است.

پل‌سازی میان قومیت‌ها

ایشان نه تنها منکر تفاوت‌های فرهنگی نمی‌شدند، بلکه آن‌ها را فرصتی برای تقویت هویت ملی می‌دانستند. «مولوی نذیر احمد سلامی»، نماینده مردم سیستان و بلوچستان در مجلس خبرگان، در تحلیلی عمیق در این خصوص می‌گوید: «نگاه مردم سیستان و بلوچستان در مجلس خبرگان، از دیدگاه ملی‌گرایان فراتر از وحدت میان شیعه و سنی بود. ایشان معتقد بودند تا امت اسلامی دست در دست هم ندهند، امکان پیروزی نیست. دیدگاه ایشان این بود که وحدت، از نان شب واجب‌تر است.» این رویکرد در سفرهای کردستان، آذربایجان غربی و شرقی، خوزستان، گلستان و... نیز مشهود بود. ایشان به جای حذف صداهای متفاوت، آن‌ها را در ساختار کلان نظام اسلامی به هم پیوند می‌دادند. این سیاست «وحدت در عین کثرت»، همان سببی بود که طوطه‌های دشمنی را ششم برای ایجاد شکاف‌های قومیتی را در دهه‌های گذشته خنثی کرد.

پیوند عمیق با محرومان از بیرجند تا نهبندان

تاریخ ارتباط ایشان با مردم، به سال ۱۳۴۲ بازمی‌گردد؛ زمانی که به عنوان طلبه‌ای جوان به بیرجند رفتند و با حمایت همان مردم از جنگ ساواک رها شدند. این پیوند قلبی، ۳۶ سال بعد

در سفر تاریخی سال ۱۳۷۸ به خراسان جنوبی، به شکلی متفاوت جلوه‌گر شد. در نهبندان، جمله ایشان که «من می‌خواهم توجه مسئولان را به این منطقه جلب کنم»، به یک سند ملی تبدیل شد. بسیاری از طرح‌های توسعه‌ای شرق کشور، ریشه در تصمیمات همان سفر دارد. این نشان می‌دهد که ایشان، همواره به «مناطق فراموش‌شده» توجهی ویژه داشتند و می‌دانستند که اگر عدالت نهادهای توسعه‌یافته، همچنین در هرمزگان و بشاگرد نیز، دستورات ایشان باعث شد که هزاران کیلومتر راه روستایی در سخت‌ترین مناطق جغرافیایی ساخته شود و بن‌بست تاریخی این مناطق شکسته شود.

مدیریت در روزگار چندصدایی میراثی برای فردا

در سال‌هایی که فضای مجازی به میدان روایت‌سازی و دوقطبی‌سازی تبدیل شده بود، ایشان جلسات پرسش و پاسخ با دانشجویان از همه استان‌های کشور را به نماد گفت‌وگویی ملی تبدیل کردند. جلساتی که گاه با نقدهای تند جوانان همراه بود، اما ایشان با حوصله پاسخ می‌دادند. این سبک مواجهه، حاصل این پیام مهم بود که چندصدایی را می‌توان مدیریت کرد، نه حذف. ایشان به مدیران امروز یاد دادند که «وحدت ملی» به معنای یکسان‌سازی نیست، بلکه به معنای هم‌افزایی است. امروز که پیکر ایشان بر دوش مردم تشیع می‌شود، بحث درباره تداوم این میراث اجتماعی به اولویت مسئولان تبدیل شده است. دولت‌مردان جدید در دولت چهاردهم، به خوبی می‌دانند که این قطار توسعه‌ای که در سال ۱۴۰۵ با سرعتی مطلوب در حرکت است، تنها با فرمان «حضور میدانی» می‌تواند به پیش برود. میراث ایشان برای مدیران، این است که «عدالت، ستون خیمه نظام است.» بنابراین، برای حفظ این دستاوردها، باید اتاق‌های در بسته تهران را ترک کرد و به قلب روستاها در سراسر کشور رفت. ایران فقط تهران نیست؛ ایران، تک‌تک همان نقطه‌هایی است که با نگاه نافذ رهبری، از افزوا خارج شدند.

برش

پیمانی برای همیشه

این گزارش، روایتی از پایان یک دوران نیست؛ بلکه آغاز یک مسئولیت بزرگ‌تر است. حضور میلیونی اقشار مختلف مردم در مراسم وداع، تصویری عینی از همان «چندصدایی مدیریت‌شده» است؛ صحنه‌ای که در آن، پیر و جوان، فارغ از سلیقه‌های سیاسی، بر سر «عزت ایران» اتفاق نظر دارند. این هم‌نشینی، حاصل سال‌ها تلاش رهبر شهید بود که باور داشت «ملت‌ی که قوی، متحد و با ایمان باشد، دشمنی برای او خطرناک نیست.» اکنون، مسیر روشن است؛ تداوم این پیمان، به من حرف، که در عمل مداوم، حضور در میان مردم، شنیدن می‌ی‌آید و دردها و ساختن پل‌های همدلی است. این پیمان امروز ما با آرمان‌های اوست؛ پیمانی که ایران را در برابر هر طوفانی بیمه خواهد کرد. ایران ۱۴۰۵، امروز میراث‌دار ناگهی است که توسعه را نه در گزارش‌های کاغذی، بلکه در لبخند رضایت مردم در دورترین نقاط مرزی جست‌وجوی کرد.

یک برش از سفر ۱۲ روزه رهبر شهید به سیستان و بلوچستان

درسی برای مسئولان در صعود به تپه نورالشهدای زاهدان

سفر رهبر شهید به زابل در اسفندماه ۱۳۸۱

از تپه نورالشهدای زاهدان، مقبره شهدای گمنام بازدید کرد ولی این نکته که ایشان از همه و حتی محافظانش سریع‌تر توانست به بالای تپه برسد در هیچ خبرگزاری رسمی ذکر نشده، اما در روایت امیرخانی به تفصیل آمده: «تپه نورالشهدا شیب زیادی دارد. تقریباً مثل قسمت آخر شیرپلا. البته راه‌پله‌ای را در مسیری پهن‌پایب با سنگ ساخته‌اند که کار صعود را آسان‌تر می‌کند. اما همه درمناذایم در رهبر آیم می‌تواند این تکه را بالا بیاورد یا نه... آقا یک نگاه می‌اندازد به بالای تپه و مقبره و گل از گلش می‌شکفت. سردار حفاظت، با دست مسپیر و پله‌ها

رضا امیرخانی در «داستان سیستان» ماجرای خود با رهبر شهید در سفر اسفند ۱۳۸۱ به سیستان و بلوچستان را روایت می‌کند. این سفر از آن جهت حائز اهمیت بود که مدت کمی پس از شکست طالبان در افغانستان و در آستانه حمله آمریکا به عراق (در مارس ۲۰۰۳) انجام شد. در این کتاب جزئیاتی از این سفر نقل می‌شود که در هیچ خبرگزاری رسمی منتشر نشد، چرا که اخبار رسمی کشور به موضوعات و تئورهای اصلی می‌پردازند و جایی برای جزئیات خبر وجود ندارد. به عنوان مثال در اخبار گفته می‌شود رهبر ایران

جا می‌ماند؛ حتی محافظ‌ها نیز. از جمله همان که عصای آقا دستش است... یکی از محافظ‌ها سعی می‌کند دور و بر آقا باشد که اگر پایش بلغزد او را بگیرد اما آقا از او سریع‌تر صعود می‌کند. کم‌کم مسئولان فربه و همراهان تنبیل از بقیه عقب می‌افتند. جا می‌ماند و می‌ایستند تا نفس تازه کنند و آقا همچنان به سرعت بالا می‌آیند... این یعنی آزمون مسئولان. من اگر بمانم، هر مسئولی را که از صعود به تپه بازمی‌ماند، از کار برکنار می‌کردم. این یعنی آزمون انقلاب اسلامی.

مسئولان فربه به کار نمی‌آیند. یقین دارم که امام هم اگر بود، به همین سرعت از تپه نورالشهدا بالا می‌رفت، بی‌توجه به دکتر عارفی و قلب و... این آزمون انقلاب اسلامی است! «تعلق خاطر بیشتر به شهدای گمنام آقا به مقبره رسیده‌اند. کنارشان ایستاده‌ام، فاتحه می‌خوانند و جالب اینکه نفس نفس نمی‌زنند. خیلی آرام و باطمینان. احساس می‌کنم که نسبت به شهدای گمنام تعلق خاطر بیشتری دارند. انگشت‌ها را در پنجره‌های ضریح گره می‌زنند و زیر لب چیزی زمزمه می‌کنند. خیلی بیشتر از گلزار [شهدا] وقت می‌گذارند. قبور گلزار هر کدام صاحبی دارند، اما آقا نسبت به شهدای گمنام احساس دیگری دارد؛ حس پدری شاید... بیش از پنج دقیقه کنار ضریح شهدای گمنام می‌ایستند. بعد یکی از سرداران سپاه سیستان و بلوچستان توضیح می‌دهد راجع به مقبره و شهدای استان. آقا ناگهان حرف او را قطع می‌کند: «کاری کنید که برادران اهل سنت هم در زیارت این مقبره بیایند. کسی چه می‌داند شاید از این پنج گمنام یکی اهل سنت باشد. به حساب آمار اصلاً بعید نیست...» من اصلاً به این قضیه فکر نکرده بودم. این دقت عجیب است. برای من که خیلی عجیب است. خلاصه که در اینجا که هیچ‌کس به جز ما سه-چهار نفر دور رهبر نیستیم و هیچ مصلحت‌رسانه‌ای هم به گفتن این مطلب حکم نمی‌کند. یعنی حقیقتی است در این نصیحت...»

ما برای گرفتن مجوز تجهیزات سنگین مهندسی شاید هفته‌ها باید نامه می‌زدیم، اما در همان نیم‌ساعت حضور رهبر شهید، تمام دیوارهای اداری فرو ریخت. ایشان به ما یاد دادند که در زمان مشکلات، مردم باید حضور دولت را با گوشت و پوست خود حس کنند

کم‌کم مسئولان فربه و همراهان تنبیل از بقیه عقب می‌افتند. جا می‌ماند و می‌ایستند تا نفس تازه کنند و آقا همچنان به سرعت بالا می‌آیند... این یعنی آزمون مسئولان

وداع آخر در مصلاي تهران

اقامه نماز بر پیکر رهبر شهید

مصلاي امام خميني (ره) تهران، در ميان زمزمه دعا، اشک های بي اختيار و صفوف به هم پيوسته نماز، صحنه وداع تاريخي ملت ايران با رهبر شهيد بود؛ وداعي که در آن، شکوه حضور مردم با عطر ايمان و وفاداري در هم آميخت و برگ ديگري از حماسه ايستادگي را رقم زد. اين نخستين بار بود که در اين آيين، او نه

اقامه کننده نماز بر پیکر شهيدان، بلکه خود ميزبان نماز ميت مردم و بدرقه کنندگانش بود. قاب های اين گزارش تصويري، روايتگر لحظاتي ماندگار از مراسم اقامه نماز ميت بر پیکر رهبر شهيد است، لحظاتي که اندوه فراق را با عهدي دوباره براي ادامه راه شهيدان پيوند زد.

عکس ها: آژانس عکس ايران

بدرود آقای شهید

قرار متفاوت ورزشکاران و مربیان در پایتخت برای شرکت در مراسم تشییع رهبر شهید

گروه ورزشی / ظهر امروز، ورودی ورزشگاه شهید حیدرآباد دیگر تنها مسیر عبور و مرور ورزشکاران نخواهد بود، بلکه به صحنه‌ای متفاوت و معنا دار تبدیل می‌شود؛ صحنه‌ای که در آن، رقابت جای خود را به همدلی، همبستگی و احترام می‌دهد. این فضا، امروز میزبان گردهمایی کم نظیری از جامعه ورزش کشور خواهد بود؛ جایی که قهرمانان نام‌آشنا، مربیان با تجربه، داوران مسئولیت‌پذیر و فعالان پرتلاش عرصه ورزش، در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند تا حضوری متفاوت و معنا دار در بدرقه رهبر شهید به نمایش بگذارند.

در اجتماع امروز، دیگر خبری از هیجان مسابقه و رقابت نیست. آنچه فضای این گردهمایی را متفاوت می‌کند، سکوتی آمیخته با وقار و احترام و البته اندوه و غم است؛ سکوتی که از عمق قدرانی همدلی برمی‌خیزد. جامعه ورزش که سال‌ها در میادین بین‌المللی برای افتخارآفرینی و اعتلای نام ایران تلاش کرده است، امروز در عرصه‌ای دیگر حضور می‌یابد؛ عرصه‌ای که هدف آن، ادای دین به شخصیتی است که همواره نگاهی حمایتی و پدران به ورزش و ورزشکاران داشته است.

بر اساس هماهنگی‌های صورت گرفته از سوی وزارت ورزش و جوانان، فدراسیون‌ها، انجمن‌ها و هیات‌های ورزشی، گروه‌های مختلف پیش از ظهر امروز حوالی ساعت ۱۲ در محل ورزشگاه حیدرآباد تهران حاضر خواهند شد. این حضور گسترده و هماهنگ، جلوه‌ای کم نظیر از انسجام و یکپارچگی بدنه ورزش کشور را به تصویر می‌کشد؛ تصویری که در آن، تفاوت‌ها رنگ

می‌بازد و همه در قالب یک صدای مشترک معنا پیدا می‌کنند.

از مدال‌آوران المپیک و رقابت‌های جهانی گرفته تا قهرمانان ملی در رشته‌های گوناگون، همگی در این بدرقه تاریخی سهمی خواهند داشت. این حضور، ندوام همان روحیه‌ای است که سال‌ها در میادین ورزشی نمایان بوده است؛ روحیه‌ای مبتنی بر غیرت، تعهد، مسئولیت‌پذیری و وفاداری. با این تفاوت که امروز، این ارزش‌ها نه در مسیر کسب مدال و افتخار ورزشی، بلکه در مسیر پاسداشت یک نگاه عمیق و حامیانه متجلی می‌شود.

اجتماع امروز ورزشکاران در مراسم بدرقه و تشییع رهبر شهید، نمادی روشن از همان وحدت و انسجامی است که بارها در عرصه‌های بین‌المللی موجب سربلندی ایران شده است. اکنون نیز این

ساده‌زیستی رهبر شهید

خصلتی که ماندگار شد

محمود خسروی وفا

رئیس کمیته ملی المپیک

هنوز باور این واقعه برایم دشوار است. سال‌ها بودن در کنار آقای شهید، انسان را به این توهم می‌رساند که حضورشان همیشه است؛ که همواره هستند و خواهند ماند. اما امروز، وقتی به درخواست شما قلم به دست گرفته‌ام تا از ایشان بنویسم، تازه درمی‌یابم که چه گوهر گرانبهایی را از دست داده‌ایم. آنچه بیش از هر چیز در این سال‌های همراهی در ذهن و جانم ماندگار شده و ناگزیر باید به آن اشاره کنم، ساده‌زیستی آقای شهید است؛ خصلتی که کمتر کسی از نزدیک آن را لمس کرده بود.

در سفرها، با وجود همه امکانات رسمی و تشریفاتی که در اختیارشان قرار داشت، ترجیح می‌دادند همچون مردم عادی سفر کنند. بر این موضوع تأکید ویژه‌ای داشتند و بارها با شیوه‌هایی خاص، از دفاتر هواپیمایی برایشان بلیت عادی تهیه می‌کردیم؛ با نام‌هایی که هیچ‌کس نمی‌دانست صاحب واقعی آن کیست، تا بتوانند در میان مردم و همراه مردم باشند.

همین سادگی و همین در میان مردم بودن، تصویری از ایشان در ذهنم ساخته که هرگز محو نخواهد شد. خاطره‌ای نیز هست که هرگز از یادم نمی‌رود. زمان جنگ بود و آقای شهید مأموریت‌های پیچیده و پرخطری برعهده داشتند؛ سفرهایی که هر بار دلشوره‌های تازه در جانم می‌نشاند. روزی طاقت نیاوردم و عرض کردم: «آقا، من بسیار نگرانم؛ دلم راضی نمی‌شود شما به این سفر بروید.» ایشان در پاسخ، از مأموریتی در حدود یک ماه پیش گفتند و از خطری که بی‌آنکه ما متوجه شویم، از کنارمان گذشته بود. از مأموریت آبادان نیز سخن به میان آوردند؛ موضوعی که من و سایر همراهان آن را بی‌اطلاع بودیم. همه این خطرها را دیده و لمس کرده بودند، بی‌آنکه چیزی به روی ما بیاورند. سپس با آرامشی که هرگز از خاطرم پاک نخواهد شد، فرمودند: «محمودآقا، نگران نباش. من تاریخ شهادت خود را می‌دانم. هنگامی که لحظه‌اش فرا برسد، تو دیگر کاری از پیش نخواهی برد؛ آن باید بیاید.»

و آن لحظه فرا رسید. در همان مسیری که سال‌ها برای آن نرسیده بودند، به آن پیوستند و جاودانه شدند. خانواده بزرگ ورزش ایران، در کنار ملت شریف کشورمان، این ضایعه را اندوهی مشترک می‌داند و با دلی آکنده از تأثر، عهد می‌بندد که راه پرافتخار آقای شهید را با همان صلابت و اقتدار ادامه دهد.

جایگاه ممتاز ورزش

در منظومه فکری رهبر شهید

سید محمد شروین اسبقیان

معاون وزیر ورزش و جوانان

ورزش در منظومه فکری رهبر شهید، جایگاهی ممتاز، بنیادین و راهبردی داشت. ایشان نه تنها در مقام ولی امر مسلمین جهان، بلکه همچون یک نخبه ورزشی، همواره نگاهی ویژه و عمیق به این عرصه داشتند و با مدین روحیه انگیزه، نشاط و جوانمردی در کالبد جامعه ورزشی، این خانواده بزرگ را مورد عنایات پدران خویش قرار می‌دادند تا فرزندان این مرز و بوم در میادین بین‌المللی، پرچم پرافتخار جمهوری اسلامی ایران را برافراشته نگه دارند. فعالیت‌های ورزشی در برنامه روزانه ایشان، به‌ویژه پیاده‌روی و کوهنوردی، از ثبات و استمرار برخوردار بود و هیچ‌گاه تعطیل نمی‌شد؛ امری که نشان از باور عمیق ایشان به ضرورت تحرک و پویایی جسمانی داشت.

رهبر شهید، جامعه ورزش را با نگاهی عمیق، دقیق و محبت‌آمیز می‌نگریستند. پیام‌های ارزشمند، امیدبخش و الهام‌آفرین ایشان پس از هر موفقیت ورزشی، نقشی تعیین‌کننده در تقویت روحیه ورزشکاران و ایجاد انگیزه در میان آحاد جامعه ایفا می‌کرد. دیدارهای ایشان با قهرمانان، مدال‌آوران و مسئولان ورزش کشور پس از افتخارآفرینی‌های ملی، بخش مهمی از این ارتباط مستمر و مؤثر به‌شمار می‌رفت؛ دیدارهایی که در آن، رهنمودهای راهگشا و کاربردی ایشان همچون نقشه راهی روشن، مسیر اصلاح امور و تدویم موفقیت‌ها را ترسیم می‌کرد.

از جمله بیانات شاخص ایشان، تأکید مستمر بر ضرورت گسترش ورزش در سطح جامعه بود؛ چنان‌که می‌فرمودند: «همه را به ورزش توصیه می‌کنم.» همچنین با طرح گزاره راهبردی «ایران قوی نیازمند ورزش قوی است»، همه مسئولان و دست‌اندرکاران این حوزه را به ارتقای شرایط و زیرساخت‌های ورزش کشور فرا می‌خواندند. این رویکرد و تأکیدات، زمینه‌ساز شکل‌گیری فضایی جهادی در عرصه ورزش شد و به‌واسطه آن، شاهد افزایش انگیزه، تحرک و پویایی در مدیریت ورزش کشور بودیم.

از دیدگاه رهبر شهید، ورزش صرفاً به تقویت جسم محدود نمی‌شد، بلکه میبایست برای تعالی روح، تقویت معنویت و بروز ارزش‌های انسانی نیز محسوب می‌گردید. نمونه‌ای روشن از این نگاه، در پی قهرمانی هم‌زمان تیم‌های ملی کشتی آزاد و فرنگی جهان جلوه‌گر شد؛ آنگاه که رفتار متواضعانه قهرمان سنگین‌وزن، امیرحسین زارع، در ادای احترام به پرچم جمهوری اسلامی ایران مورد توجه ایشان قرار گرفت و فرمودند: «آمیختگی قدرت و معنویت، آفریننده ارزش‌های بالاست.» این بیان، به‌روشنی بر پیوند ناگسستنی میان پرورش جسم و تعالی روح و نقش آن در خلق ارزش‌های متعالی تأکید دارد.

رهبر شهید در دیدار با ورزشکاران و قهرمانان، همواره قدرتان تلاش‌ها و مجاهدت‌های آنان بودند. این توجه و تقدیر، علاوه بر افزایش روحیه و انگیزه ورزشکاران، زمینه‌ساز تکرار موفقیت‌ها و افتخارآفرینی‌های آنان در میادین بین‌المللی و جهانی می‌شد. در یکی از این دیدارها، ایشان با تکرار واژه «تشکر»، به‌صورت مصداقی از ورزشکاران و تیم‌هایی که رفتارهای ارزشمند فرهنگی و اجتماعی از خود بروز داده بودند، قدرانی کردند؛ از جمله تیم ملی فوتبال به‌دلیل بهره‌گیری از نمادهای هویتی، ورزشکارانی که مدال‌های خود را به خانواده‌های معظم شهدا اهدا کردند، بانوان ورزشکار که با حفظ هویت اسلامی در میادین بین‌المللی حضور یافتند و قهرمانی که با همراهی فرزند خود بر سکوی افتخار، بر اهلبیت نهاد خانواده تأکید ورزید. جامعه ورزش کشور نیز در سوگ این ضایعه بزرگ، داغدار و متأثر است و خاطره دیدارها، رهنمودها و حمایت‌های ایشان را همواره گرامی خواهد داشت. بی‌تردید، تدویم مسیر پرافتخار ورزش کشور، در گرو پایبندی عملی به همان اصول، ارزش‌ها و رهنمودهایی است که ایشان بر آنها تأکید داشتند.

آخرین مباحث مطرح شده از سوی ایشان، مفهوم «ایران قوی و ورزش قوی» بود. در رهبر شهید ورزش را یکی از مؤلفه‌های اصلی قدرت ایران قوی

ایران قوی می‌دانستند

ایران در رقابت‌های پیش رو تصریح کرد: «کاروان ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد. این کاروان با نام «شجره طیبه فرشتگان میناب» در این رقابت‌ها حضور می‌یابد و در بازی‌های آسیایی داخل سالن عربستان نیز با نام «قائد شهید» به میدان خواهد رفت. هرچند نخستین حضور ورزشکاران پس از شهادت رهبر شهیدمان، در بازی‌های آسیایی ساحلی سانیا در چین رقم خورد و آنان با انگیزه‌ای مضاعف تلاش کردند هم مردم را شاد کنند و هم روحیه جامعه را ارتقا دهند، اما بی‌تردید در رقابت‌های ناگویا و عربستان نیز کاروان ایران با تمام توان برای شادی مردم و کسب نتایج مطلوب تلاش خواهد کرد.»

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

ایران در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۶ ناگویی با هدف ایجاد شادی در میان مردم ایران شرکت خواهد کرد.

مهدی علی نژاد، دبیرکل کمیته ملی المپیک در گفت و گو با «ایران»:

رهبر شهید ورزش را از مؤلفه‌های اصلی قدرت «ایران قوی» می‌دانستند

مهری زنجیر / مهدی علی نژاد، دبیرکل کمیته ملی المپیک، رهبر شهید را از علاقه‌مندان جدی حوزه ورزش توصیف کرد و گفت: «توجه ویژه ایشان به مسائل ورزشی و تحلیل‌های دقیق و کارشناسی در برخی رویدادهای ورزشی، همواره موجب شگفتی همگان می‌شد.»

دبیرکل کمیته ملی المپیک، در ادامه توضیح می‌دهد: «به اعتقاد من، رهبر شهید یکی از کارشناس‌ترین مسئولان عالی‌رتبه جمهوری اسلامی در حوزه ورزش بودند. نکاتی که ایشان در دیدارهای متعدد با ورزشکاران مطرح می‌کردند، بارها در رسانه‌ها منتشر شده است و اگر مسئولان ورزش کشور این فرمایشات را مدنظر قرار دهند، می‌توان شاهد تحولات ویژه‌ای در این حوزه بود. توجه ایشان به ورزش زنان بسیار ارزشمند بود. همچنین مباحثی نظیر حمایت از رشته‌های دارای مزیت نسبی، توجه به کیفیت در اعزام، توسعه ورزش علمی و بومی‌سازی دانش ورزش، توجه به مربیان و نحوه انتخاب آنان و نیز انتخاب ورزشکاران، از جمله محورهای

تجدید بیعت مدیران، مسئولان و رؤسای فدراسیون‌های ورزشی با رهبر شهید

دنیا مالی: با تمام توان برای اعتلای نام ایران تلاش خواهیم کرد

گروه ورزشی / جمعی از مدیران، مسئولان و رؤسای فدراسیون‌ها و انجمن‌های ورزشی کشور با حضور در صحنه‌ای تهران، ضمن شرکت در مراسم سوگواری، با «رهبر شهید» تجدید بیعت کردند. در این مراسم، احمد دنیامالی وزیر ورزش و جوانان که در نخستین روز برگزاری آیین وداع نیز به همراه جمعی از مقامات رسمی با حضور در

محل، ادای احترام کرده بود، در دیگر دیدارهای مسئولان ورزشی حضور یافت. وی در این مراسم با همراهی سیدمحمد شروین اسبقیان، معاون توسعه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای، فریادمحمدیان، معاون ورزش بانوان، محمدرضا عابدی محزون، مدیرکل برنامه‌ریزی وزارت ورزش، مهدی میرجلیلی مسئول بسیج ورزشکاران کشور و همچنین رؤسای فدراسیون‌های مختلف از جمله غلامرضا نوروزی، مهدی تاج، مهرداد علیقاراداشی، علیرضا پورسلیمان، مسعود رهنما و شهرام هروی (سرمرمی تیم‌های ملی کاراته) حضور یافت.

حاضران در این آیین، همگام با مردم عازدار، با برگزاری مراسم سینه‌زنی و سوگواری، یاد و خاطره رهبر شهید را گرامی داشتند و با آرزوی ایشان تجدید میثاق کردند. وزیر ورزش و جوانان پس از حضور در مراسم، با

علیرضا پورسلیمان، رئیس فدراسیون شمشیربازی در گفت و گو با «ایران»:

فرمایشات رهبر شهید چراغ راه ورزش ایران خواهد بود

گروه ورزشی / علیرضا پورسلیمان، رئیس فدراسیون شمشیربازی، با اشاره به دیدارهای متعدد ورزشکاران با رهبر شهید، فرمایشات ایشان را «چراغ راه ورزش ایران» توصیف کرد و بر نقش راهبردی این دیدگاه‌ها در سیاست‌گذاری‌های ورزشی کشور تأکید کرد. پورسلیمان که طی سه سال ریاست خود در این فدراسیون، در پنج دیدار جامعه ورزش با رهبر شهید حضور داشته است، در حاشیه مراسم وداع با این شخصیت، در گفت‌وگو با «ایران» می‌گوید: «ایشان همواره نکات ارزنده‌ای درباره ورزش مطرح می‌کردند که می‌تواند به‌عنوان راهبردهای کلان ورزش کشور مورد استفاده قرار گیرد و حتی فدراسیون‌ها برنامه‌های خود را بر اساس آن تنظیم کنند.»

وی با اشاره به اشراف رهبر شهید بر حوزه ورزش ایران توضیح داد: «ایشان به‌خوبی نقاط قوت و ضعف ورزش کشور را می‌شناختند. نکاتی که در دیدارهای مختلف با جامعه ورزش مطرح می‌کردند، نشان‌دهنده شناخت عمیق ایشان از این حوزه و آگاهی از اولویت‌های آن بود. تأکید ایشان بر «ایران قوی، ورزش قوی» صرفاً ناظر بر مباحث فنی نبود، بلکه تربیت پهلوانان مدال‌آور همراه با ارتقای هویت‌های فرهنگی را نیز در بر می‌گرفت.»

رئیس فدراسیون شمشیربازی با بیان اینکه رهبر شهید نسبت به آینده ورزش کشور امیدوار بودند، گفت: «در آخرین دیدار با جامعه ورزش، پس از جنگ ۱۲ روزه، ایشان دستاوردهای ورزشکاران را از نظر مدال‌آوری و تعصب به کشور و پرچم سه‌رنگ ایران ستودند. تأکید ایشان بر رسیدن ایران به قله‌های موفقیت، تنها به حوزه علمی محدود نبود و ورزش را نیز در مسیر این قله‌ها می‌دانستند.»

وی ادامه داد: «ورزش نقش مهمی در

گفت‌وگو

CBS

سی بی اس: تهران وارد دومین روز تشییع عظیم رهبر شهید شد تخمین زده می شود علاوه بر هیات های خارجی و رهبران دینی، تا ۲۰ میلیون نفر در مراسمی که چند روز طول خواهد کشید، شرکت کنند.

ALJAZEERA

الجزیره: میلیون ها نفر در مراسم نماز تشییع رهبر درگذشته ایران؛ شهید آیت الله علی خامنه ای و ۴ عضو خانواده ایشان که در حمله آمریکا و اسرائیل علیه ایران به شهادت رسیدند، شرکت کردند.

العربی الجدید

العربی الجدید: مقامات ارشد ایران و میلیون ها عزادار، در مراسم تشییع شهید آیت الله علی خامنه ای شرکت کردند.

در روز دوم مراسم تشییع، پسران آیت الله خامنه ای نیز شرکت کردند.

The New York Times

نیویورک تایمز: عزاداران در مراسم نماز تشییع رهبر شهید ایران فریاد انتقام سردادند.

abc

ای بی سی: جمعیت عظیمی در تهران برای مراسم تشییع آیت الله خامنه ای، رهبر ایران گرد هم آمدند.

دریایی از عزاداران سیاه پوش در مصلی بزرگ تهران گرد هم آمدند و انتظار می رود میلیون ها نفر از سراسر ایران جمع شوند.

AP

آسوشیتدپرس: مقامات عالی رتبه ایران در نماز تشییع رهبر شهید آیت الله علی خامنه ای در تهران شرکت کردند.

در این مراسم علاوه بر مقامات ارشد، برادران رهبر جدید ایران نیز شرکت کردند.

ALJAZEERA

Millions attend funeral prayers for Iran's Khamenei and family members

سبک زندگی رهبر شهید

اسماء غفاری
روزنامه نگار

رهبر شیعیان جهان با تمام مشغله ها و مسئولیت های اجتماعی و سیاسی که داشتند همواره زمانی از وقت خود را به ورزش اختصاص می دادند و به اهمیت التزام به ورزش کردن و خصوصاً علاقمندی شان به کوهنوردی به عنوان یک رشته مهم، مفید و سنگین ورزشی اشاره می کردند.

در گزارشی که یکی از خبرنگاران صدا و سیما هنگام کوهنوردی از آقا تهیه کرده بود، ایشان صراحتاً گفتند: «هدف (از کوهنوردی)، ورزش است و هر زمان فرصت کنم به کوه می آیم.»

به فرموده خودشان، ریشه این علاقه به دوران جوانی و زمانی که وقت آزادتری برای کوهنوردی های طولانی که گاهی یک هفته هم

به طول می انجامید، داشتند، برمی گشت. آقا تأکید می کردند که ورزش خصوصاً کوهنوردی نه مختص جوان هاست نه محدود به سنسیت افراد است. در این باره فرموده بودند: «هر بار خانم هایی را می بینم که از این مسیر ناهموار با چادر مشکی عبور می کنند یا افراد مسنی را که این راه های طولانی را طی می کنند، بسیار تحسین می کنم.»

ایشان با فاتحان قله مختلف ملاقات هایی داشتند. در یکی از این دیدارها که با یوان فاتح قله اورست هم حاضر بودند، آقا خطاب به آنها گفته بودند: «واقعاً انسان احساس افتخار می کند از اینکه زنان جوان با ایمان ما چنین حرکت عظیمی را می توانند به وجود بیاورند.»

یکی از محافظان ایشان که رئیس کمیته ملی پارالمپیک بود در خاطراتش با آیت الله خامنه ای می گوید: «من به سبب تخصص در

اینجا تهران

عزاداری و خدمت رسانی؛ در شلوغی روزهای وداع با رهبر شهید، هستند کسانی که فقط عزاداری نمی کنند، آنها در مصلای تهران و خیابان هایی که شاهد حضور جمعیت هستند، حاضر می شوند و به یاری عزاداران می روند که با تاب غم از دست دادن رهبرشان را ندارند یا نیازمند کمک های دیگری هستند.

نشانه های احترام، نمادهای مقاومت

گاهی یک عکس، پیش از آنکه دیده شود، خواننده می شود، یا نشانه هایی که در دل خود حمل می کنند. این قاب، ثبت شده در حاشیه همایش بین المللی «امام خامنه ای: رهبر جاویدان مقاومت» توسط مجید خواهی، از همین دست تصاویر است. عکسی که روایتش را نه در تعدد عناصر، بلکه در یک کنش ساده و معنادار بنا می کند: «بوسه ای بر پیشانی مسعود پزشکیان از سوی یکی از میهمانان جبهه مقاومت».

عکاس هوشمندانه فاصله خود را با سوژه حفظ کرده، آن قدر نزدیک که احساس را ثبت کند و آن قدر دور که زمینه از روایت حذف نشود. زاویه نیمه بالا و ترکیب بندی هرمی، نگاه مخاطب را بی درنگ به مرکز تصویر می کشاند و دیگر چهره ها و عناصر را در خدمت برجسته کردن همین لحظه قرار می دهد. در اینجا فرم، روایت را تقویت می کند و قاب، معنا را هدایت، نور طبیعی و تکنواخت سالن نیز بر مستند بودن عکس تأکید

دارد. هیچ اغراق بصری یا جلوه نمایشی در کار نیست، گویی عکاس تنها در زمان درست، در مکان درست ایستاده و لحظه ای گذرا را به سندی ماندگار تبدیل کرده است. اما لایه اصلی تصویر، در نشانه های فرهنگی و نمادین آن شکل می گیرد. بوسیدن پیشانی معمولاً نشانه ای از احترام، تکریم و صمیمیت است. کنشی که بار عاطفی خود را بی واسطه به مخاطب منتقل می کند. در کنار آن، شال کوفیه برگردن رئیس جمهوری نیز به عنوان نمادی شناخته شده از همبستگی با آرمان فلسطین و گفتمان مقاومت، پیوندی معنایی میان سوژه، فضای همایش و پیام تصویر برقرار می کند. این عکس، بیش از آنکه صرفاً ثبت یک دیدار باشد، تلاشی برای روایت یک لحظه از خلال نشانه هاست، لحظه ای که در آن احساس، نماد و روایت در یک قاب به هم می رسند و تصویری فراتر از یک رویداد خبری خلق می کنند.

Jalal Rashidkoochi

جهان آماده دیدن بزرگترین و با شکوه ترین، تاریخی ترین و عجیب ترین وداع تاریخ بشریت است.

تشییع استثنایی و بی دلیل رهبر شهید ضامن قدرت ایران بزرگ است.

روح الله جمهانی

رهبر و آقایمان نرفت، او را ناچومردانه از ما گرفتند... صبر و تدبیر عقلانیت می کنیم اما؛ نه می بخشیم و نه فراموش می کنیم

Mohammad Keshvari

ان تقووا لله مثنی و فرادی ...

سیدمصدق حسینی

وقتی در مصلای تهران؛ با خانواده های شهدای میناب مواجه شدم، نفسم بالا نمی آمد، سینه ام سنگین شد، تک تک آن لحظه های آخر، نازدانه های بی گناه و مظلوم، میناب جلوی چشم آمدند.

لعنت ابدی بر ترامپ جنایتکار.

محمدحسین خونیوقت

آقای شهید ایران آرزو داشت همه آقازاده های این کشور، شبیه آقازاده های خودش باشند، وارسته از دنیا، پارسا، ساده زیست و شریف؛ شرط پاسداشت خون پاک او، اخلاص و ساده زیستی و غیرتمندی و عقلانیت و دوری مسئولان و وابستگان شان از دنیا طلبی و رانت و فساد است، آقایان!

حسام الدین آتنا

تشییع امروز فدای ایران را بیمه می کند.

احمد زنده آبادی

تئاتیاهو و ترامپ هیچ شناختی از روان شناسی توده ایرانی ندارند.

امور انسانی بر اساس تفهیم آدمیان شکل و معنا می گیرد، اما ماده گرایان کاسب مسلکی چون تئاتیاهو و ترامپ فقط قدرت فیزیکی را درون ماهیه حیات انسانی می دانند. از این رو، از فهم پدیده ها در کلیت آنها عاجزند و به همین دلیل اشتباه می کنند و نهایتاً ناکام می مانند.

Reza pourhossein

ایرملت جهان، ایران؛ علاوه بر سوگواری برای رهبر شهید خود، قدرتش را به رخ کشید.

رحمت اله بیگدلی

بهت ترامپ از شکوه تشییع رهبر شهید ترامپ با مشاهده خیزش میلیونی مردم در وداع با رهبر شهید در گرداب بهت و هراس فرو غلتید؛ طوفانی از وفاداری که ستون های ادراک او را در هم شکست و زبانش را به پریشان گوئی کشاند.

او از خود می پرسد: آیا کسی برای لاشه جنایتکاری چون او احترازی قائل خواهد بود؟

سیدعباس موسوی

سرطان سلامت «آقا زادگان»...